Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 159 (13648) | 1974 оной июлиин 10, среда | Сэн 2 мүнгэн

АГИТАТОРАЙ ДҮЛЭТЭ ҮГЭ

Юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түрүүшын хахад үнгэрбэ. Республикын хото, хүдөөгэй ажалшад жэлэйнгээ түсэб дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсонхой хүсэеэ зангидан хүдэлнэ.

Энэ жэлэй түсэб, табан жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэhэн тухайгаа түрүү коллективүүд, ажалай түрүүшүүл эдэ үдэрнүүдтэ элидхэнэ. Мүн байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб бүхы талаарнь дүүргэhэн тухай мэдээсэлнүүд промышленна предприятинуудhаа, барилгын, транспортна организацинуудhаа, колхоз, совхозуудhаа манай редакцида ороно. Олон аймагуудай, жэшээнь, Прибайкалиин, Улаан-Үдын, Сэлэнгын болон бусад аймагуудай ажахынууд СССР-эй Верховно Соведтэ болоhон hунгалтын үдэр — июниин 16-да гүрэндэ мяха, hү, үндэгэ худалдаха түсэбөө сүм дүүргэhэн тухайдаа элидхэээ.

Гүрэнэй түсэб, абаhан уялгануудаа дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө эмхидхэхэ, энэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ хэрэгтэ политическэ хүдэлмэрилэгшэд ехэ үүргэ дүүргэдэг байна.

Агитаторнууд болбол арад зоной гүн дунда ябадаг, олондэнтэй сугтаа ажалладаг, дүлэтэ үгөөрөө, бодото ажалаараа зондо үльгэр жэшээ харуулдаг, тэдэнэйе дахуулдаг, эмхидхэдэг үзэл сурталшад мүн. Улад зониие политическэ талаhаань хүмүүжүүлхэ, эмхидхэхы үүргэеэ эрхимээр дүүргэдэг агитаторнууд нютаг нютагуудта олон юм. Жэшээ болгон Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой партийна организациин агитатор Виктор Никанорович Михалевой ажал харуулалтай.

Нүхэр Михалев 15 жэлэй туршада колхозойнгоо hаалиин фермые даагшаар хүдэлнэ. Эндэнь 400 гаран үнеэдтэй. Хүндэ хүдэлмэриинь ехэнхинь: үнеэ hааха, шэбхэ шабааhа хаяха, мал уhалха мэтын ажал оньhон механизмын хүсөөр хэгдэнэ. Эндэ хамтадаа 50 гаран хүн ажаллана. hү ехээр hаахын түлөө мүрысөөн эндэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй. hаалишадай мүрысөө эмхидхэхэ, дүнгүүдыень гаргажа, олондо мэдээсэхэ — эдэ бүгэдые нүхэр Михалев эмхидхэдэг юм. Фермынгээ дэргэдэ улаан булантай, фермын хүдэлмэришэдэй эдеэлдэг столовотой. Улаан булангынь зохидоор түхеэрэгдэhэн, зураглан харуулhан хэрэгсэлнүүдээр гоёогдоhон байна. hү hаалиин үдэр бүриин дүн хүндэлэлэй самбар, мүнөөдэр хэн түрүүлнэб гэhэн хуудаhан, hаалишадай социалис уялганууд, мүрысөөнэй гурим, hара, квартал, бүхэнэй түсэбэй дүүргэлтэ—эдэ бүгэдэниие эндэ хаража болоно. Эдээниие харахадаа тус фермын ажалтай дэлгэрэнгыгээр танилсажа болоно.

Долоон хоног бүри энэ фермын хүдэлмэрилэгшэд улаан булангдаа үйлэдбэриин зүблөөндэ суглардаг гуримтай. Агитатор, фермые даагша В. Н. Михалев hүүлэй мэдээнүүдые нүхэдтөө хөөрэжэ үгөөд, ажал тухайгаа хөөрэлдэдэг, зүбшэдэг юм. Тохёолдоhон дутагдалнуудые усадхаха тухайда нэн түрүүн хэлсэдэг байна. Тус фермэ, колхозынь ямар үрэ дүн туйланаб?

1972—1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалhаа абтадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые гүрэндэ ехээр худалдахын түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ «Маяк» колхозой малшад оролсоо hэн. Энэ мүрысөөндэ эрхим амжалта туйлаhанайнгаа түлөө тус колхоз СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, ВЦСПС-эй Улаан туг абаа бэлэй. Тиихэдэ В. Н. Михалевой хүтэлбэрилдэг фермэ мүн лэ үндэр шанда—СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын грамота, 1000 түхэригэй шанда хүртөө hэн. Мүнөөшье жэлдэ тус фермын хүдэлмэрилэгшэд, колхозойнгоо бүхы гэшүүдтэй хамта хүсэеэ шангаар зангидан хүдэлнэ. hү hааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө эдэнэр hараhаа hара бүри дүүргэжэ ябанад. «Маяк» колхозой гэшүүд аймаг дотороо түрүүлэн мяха, hү, үндэгэ худалдаха хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, бүгэдэ арадай ехэ hайндэр—СССР-эй дээдын зургаанда болоhон hунгалтые угтаhан байна.

Агитатор В. Н. Михалев хүн зонтой хөөрэлдэхэдөө оншотой шадабаритай, хүн бүхэнэй дүрэ оложо ядахагүй, зонтой хүдэлхэдөө үнэхөөрөө бэлигтэй хүн гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эмхидхэлэншье, хүмүүжүүлхэшье талаараа бэрхэ байhан туладаа фермынгээ хүдэлмэрилэгшэдые эбтэй зетэй коллектив болгожо бүрилдүүлэнхэй, түрүү зэргэдэ хододоо ябадаг болоhон байна. Өөрөөшье ажалша бэрхээрээ бусадта үльгэр жэшээ харуулдаг хүн даа. Эрхим hайнаар хүдэлhэнэйнгээ түлөө гүрэнэй үндэр дээдэ шан хайра—Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэнхэй.

Фермынгээ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхатаяа хамта нүхэр Михалев «Животноводство» гэжэ журнал болон бусад хэблэлдэ гараhан түрүү дүй дүршэлтэй нүхэдөө танилсуулдаг, тэрэниие хэрэглэхэ хэмжээ абадаг байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 3000 килограмм hү hааhан өөhэдынь фермын hаалишан Зинаида Бадашковагай ажалай дүршэл тухай тусхай хөөрэлдөө үнгэргэhэн байгаа.

Мүн энэл аймагай «Искра» колхозой партийна организациин агитаторнууд hайнаар хүдэлдэг юм. СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтада бэлэдхэлэй үедэшье эндэхи агитаторнууд хүн зоной дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулhан байна. Оншотойгоор, согтой залитайгаар, тоб гэмэ тодорхойгоор хүдэлдэг агитатор нютаг нютагта олон юм. Калининай нэрэмжэтэ совхоздо огородой эдеэ ургуулдаг бригадын бригадир, агитатор Ф. П. Пласкинина, «Заветы Ильича» колхозой hү hаалиин фермые даагша, агитатор Д. Б. Раднаева, Хүйтэнэй дунда hургуулиин багша М. Ф. Михалева гэгшэд хүн зоной дунда политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхадаа шадабаритай, бэрхэ агитаторнууд юм.

Энээнэй хажуугаар политическэ ехэ хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр, ёhын тэдысэ хандадаг ушар үсөөн бэшэ дайралдадаг байна. Улаан-Үдын аймагай Оронгын совхозой, «Дружба» колхозой партийна организацинуудта иимэ дутагдалнууд тохёолдодог юм.

Политическэ агитаци хадаа добтолхы шэнжэтэй, олон түмэн ажалшадые болбосоруулдаг, хүмүүжүүлдэг, ажалай илалтада зоригжуулдаг байна. Партиин райкомууд, партийна организацинууд политическэ хүдэлмэри hайжаруулхын тулада зохихо хэмжээнүүдые абадаг, агитаторнууд болон политинформаторнуудай семинар үнгэргэдэг, туhаламжа үзүүлдэг юм. Зунай hайн сагта hаалишад, малшад, хонишод hү, мяха, нооhо ехээр абахын түлөө шармайн тэмсэжэ оронхой. Зунай hаранuудта hү ехээр hаахын, малнуудаа hайса таргалуулхын түлөө мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Хонидой нооhо хайшалалган — хониин ажалдахи тон харюусалгатай хаhа оробо.

Эдэ хүдэлмэрээ хаhа саг соонь бүтээхэ хэрэгтэнь бодото ажалаараа, дүлэтэ үгөөрөө hаалишад, малшадта, хонишод, механизаторнуудта туhалха, шэнэ амжалтада зоригжуулха, урмашуулха гээшэ агитаторнуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

ГРАММ НООhО ГЭЭНГҮЙ, hАЙНААР ХАЙШАЛЖА АБАХА!

● Хайшалгын пунктнуудта тохёолдоhон дутагдалнуудаа дары усадхаха. ● *Хайшашадай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ.* ■ Нооhоёо hайн шанартайгаар хайшалжа, зүбөөр илгажа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэхэ.

ХАРГАНЫН ПУНКТДА

РЕПОРТАЖ

Июниин эхеэр хура бороотой, хүйтэншэг байhан аад, hарын хахадhаа хойшо газаа ааяма халуун боложо захалба. Зунай наранай иимэ шанга элшэдэ хайра гамгүй шаруулhан шииг-тэй хүрьhэтэй, тала дайда үнгэ шарайгаа хэдэн үдэрөөр хубилгаба. Хайшаашье хара захагүй мэтэ хабтайhан бэлшээри ногоорон зэнхынэ.

Эгээл нэгэ иимэрхүү үдэр бидэ Харганын томодхогдоhон хонидой нооhо хайшалха пунктда хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ хонидой нооhо хайшалха оньhожоруулагдамал пункт түхеэрэгдэhээр нилээд үнинэй. Тиимэhээ хонидые хэбтүүлжэ хайшалха наар, хашаа хореонь яhала hайнаар заhабарилагдаhан байба.

— Хонидойнгоо нооhо hаянайл хайшалжа эхилээбди. Мүнөө гурбадахи үдэрөө ябажа байна. Үшөөл хурдандаа ороодүйхэн. Зарим хайшануудынь тааруулагдаадүй, биража хүдэлгэгдэнэгүй, эбдэржэ hаатана, — гээд, пунктые даагша Алексей Гуржабон хэлэнэ.

Бүхыдөө 30 гаран электромашинка тухагүй таршаганана. Эдэ машинкаар нооhо хайшалжа байhан ахалагша классуудай hурагшад, хонишод, механизаторнууд болон колхозой залуу хүбүүд, басагад аргагүй шадамараар хүдэлгэжэ, хонин бүхэнэй «нэхы дэгэлые» түргэн «тайлана». Ута ендэрэй урда үзүүртэ дүрбэ — табан хүбүүд хониной нооhо түргэн аргаар хайшалжа, хажуудахи нүхэдөө гайхуулна. Хони уянгүй сомсойлгон hуулгаад, тухагүй хайшалжа байхыень хараhан заримашуул энэ аргадань hураха хүсэлэнтэй туршаадшье үзэнэ.

— Түргэн аргаар хонидой нооhо хайшалдаг шадамаршуул пунктдамнай яhала бии. Хэд бэ гэбэл, Барадий Гармаев, Батажаб Бадмаев, Бадма Галсанов, ахалагша хонишон Бальжима Базарова гэгшэд болоно. Эдэ нүхэднай гансашье өөhэдөө хайшалаад байдаггүй, залуу хүбүүд, басагадые энэ аргадаа hургадаг заншалтай. Иигэжэ ажалайнгаа захаар залуушуулые hурган бэлдэhэнэйнь ашаар колхоздомнай түргэн аргаар хониной нооhо хайшалагшад нилээд олошороо, — гэжэ ажахын ахамад зоотехник Юрий Чирипович Яковлев омогорхон хөөрэнэ.

Гуша гаран хайшашадай суглуулhан нооhон тэрэ дороо классировщик Жигжит Цыремпиловичтэ тушаагдажа ехэ мэшээгүүд соо хэгдэнэ. Бидэнэй ишэ ябаhан үдэр Люция Бухаевагай даадаг зуhаг эрьенүүд хайшалагдажа байгаа hэн. Ахалагша хонишоной хэлэhэнэй ёhоор байгша ондо хонидой нооhон хэзээ хэзээнэйхиhээ эртүүр хөөрэжэ, хайшалхадашье амар гэлсэнэ. Мүнөө түрүүшын хонидой нооhо шэгнэхэдэ тус бүриин 4,5—5,5 килограмм татана. Энэнь яhала hайн гээшэ.

— Мүнөө жэл нооhо хайшалжа тушааха түсэбнай лаб дүүргэгдэхэл бэзэ. Энэ халуун үдэрнүүдтэ нооhониинь бүришье тоhожожо, хүндэрхэл зэргэтэй. Удаан саг соо унжагайраагүй hаа, ехэ нооhон абтахал гэжэ hананаб, — гээд Люция Бухаева мэдүүлнэ.

Бидэнэй элдэб асуудалаар hонирхон хөөрэлдэhөөр байтарнай эбдэрhэн хайшануудые заhабарилжа hуулгадаг Ланзат Доржиев хаанаhаашье хүрэжэ ерэбэ. Уданшьегүй зүүн захын ута наарай дундуур хони хайшалжа байhан залуухан хүбүүн Ланзадые оглоожо мэдэбэ. Тамхияа носоохоёо байhан Доржиевынь зуг татаад, «баhал шарингынь мултаршаба гү даа, хайшаяа дэн шангадхажа ябуулнал» гэжэ гэмэрhээр саашалба.

Мүнөө колхоздо томодхогдоhон хоер пункт хүдэлгэгдэнэ. Нүгөөдэ—Элhэнэй пунктда бүхыдөө 75 хайша хүдэлгэгдэдэг юм. Тиимэhээ энэ хоёр пункын хайшашад бүхы 13.909 хониёо ажалай арбан үдэрэй туршада сүм хайшалжа дүүргэхээр хараална.

— Нёдондо хонидой нооhо хайшалха хүдэлмэримнай 12 үдэрэй туршада үнгэргэгдөө hэн. Мүнөө унжагайрхагүй хабди гэжэ hананаб. Эдэ пунктнуудта хайшалагдаhан нооhогүй хонид тэрэ дороо креолинтай холигдоhон уhатай ванна соо шунгуулагдажа, элдэб үбшэ тахалhаа hэргылэгдэнэ, — гээд тус ажахын ахамад зоотехник Юрий Яковлев тараха дээрэмнай хэлээ hэн.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

Хурамхаанай аймаг.
Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз.

hУРАГШАД ТУhАЛНА

Хонидой нооhо хайшалха халуун хаhа түлэг дундаа ябажа байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хайшалалгын томодхогдоhон пункт Булан гэжэ газарта түхеэрэгдэнхэй. Эндэ 60 электромашинка тодхогдоо.

Тус пунктда хайшашадаар гол түлэб Загастайн дунда hургуулиин hурагшад ажаллана.

Хайшашадта hаадгүйгөөр ажаллаха бүхы арга боломжо олгогдоhон байна. Хайшануудые хурсадхаха шадабаритай бэрхэ механизаторнууд табигдаа. Пунктын дэргэдэ халуун эдеэн бэлдэгдэнэ.

Пунктда хайшалагдаhан нооhоной шанарые, сэбэр утаhанай гарасые шалгаха лаборатори бии.

Хайшашадай мүрысөөндэ Хубисхал Санжидаев, Сергей Бадмаев, Дарима Гомбожапова, Витя Бальчинов болон бусад hурагшадай дундаhаа шалгарна. Мүн эндэ туhалхаяа ерэhэн Буряадай хүдөө ажахын техникумэй студентнэр Лиза Пирмаева, Люда Мункуева гэгшэд хонидые түргэнөөр хайшалха арга хэрэглэжэ, бултанhаа эрхимлэнэ.

Б. ГАДЬЯНОВ.
Сэлэнгын аймаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: түрүү хайшашан, 9-дэхи классай hурагша С. Бадмаев. Нооhоной шанар тодорхойлхо лабораторинне даагша, зоотехник Галина Галсанова.

Авторай фото.

Түрүүшын үдэрhөө эмхитэйгээр...

Байгша ондо манай совхоз бүхыдөө 16.370 хониной, 2.280 хурьганай нооhо хайшалха түсэбтэй юм. Тиин энэ зорилгоёо богони болзорто сүм дүүргэхын тула нооhо хайшалха хоёр пунктын хайшашад эршэмтэйгээр ажаллажа эхилбэ. Түрүүшын гурбан үдэрэй туршада мянгаад шахуу хониной нооhон хайшалагдаа.

Хониной нооhо хиргаха хоёрдохи пунктын коллектив үдэрэй туршада 930 гаран килограмм «сагаан алта» суглуулаа. Хайшалагшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүнгөөр түргэн аргаар нооhо хайшалдаг Екатерина Санжиева, Цыпилма Аюржанаева гэгшэд эрхимлэжэ ябана. Эдэнэртэ Улаан тугхан мүнгэн шантайгаар бэрюулагдаа юм.

Хонидой нооhо hайн шанартайгаар, дабхар хайшалангүй, таhалжа бутархай болгонгүй суглуулжа абахын түлөө совхозой партком, рабочком социалис мүрысөөнэйнгөө гуримые урданайхиhаа ондоогоор хубилгаа. Тиимэhээ мүнөө пунктын хайшалагшад хонидойнгоо нооhо сэбэрээр, гээлтэ хороолтогүйгөөр хуряажа байна.

Мүнөө совхозой хоёр пунктда сагаан алта хуряалга түлэг дундаа ябажа байнхай.

Д. БАТОМУНКУЕВ,
Хэжэнгын аймагай Загаhатын совхозой ахамад зоотехник.

сошордомо дохёо

ГУРИМГҮЙГӨӨР АЖАЛЛАhАНАЙ ХОЙШОЛОН

Яруунын аймагай колхоз, совхозуудта нооhо хайшалалга түлэг дундаа ябана. «Дружба», «Победа», «Коммунизм» колхозуудта энэ хүдэлмэри яhала hайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Гэбэшье нооhо хайшалалгаяа саг соонь эхилhэн аад, мүнөө болотор гурим журамаа олоодүй ажахынууд баhал дайралдаа. Тэдэнэй тоодо Нарhатын совхозые дурдаад. хайшалалгынь пункт тухай хэды үгөөр хөөрэебди. Эдэнэр нооhоёо хайшалжа эхилhээр арбаад хоножо байна. Дүн хамта 122 хүн нооhо хайшална, тэдэнэйнь 58-ниинь гараар, 64-ниинь машинкаар хайшалха еhотой аад. үдэр бүри шахуу хорёод машинкань эбдэрдэг, гараар хайшалдаг олон зон элдэб шалтагаанаар ажалдаа гарадаггүй байна.

Пунктын хорёо соогуур арба хорин хүүгэдэй гүйлдэжэ ябахадань гайхаад. пунктые эрхилэгшэ Илья Сонеевич Тарнуевhаа:

— Яагаа олон хүүгэд сүлөөтэй гүйлдэжэ ябана гээшэб?—гэжэ асуухадам, нүхэр Тарнуев хүндөөр hанаа алдаад, пунктынгаа ажалайнь эмхидхэл тухай хөөрэжэ оробо:

— Эндэмнай 4—9-дэхи классуудай 61 hурагшад хүдэлнэ. Эдэнэр ямар ажалшад бэ гэжэ эли ха юм даа. Хажуудань hахижал hуугаагүй hаа, ишэ тиишээ гүйлдөөд, үгы болошохо, нооhо үрихэ, носолдохо, наадаха байна. Булта тиимэ бэшэ юм ааб даа, hайнаар хүдэлдэг хүүгэд олон. Хайшалалгын шанар, нооhоной гээгдэсэ тухай hуранат. Хониднай муугаар хайшалагдана, бэедэнь нооhон ехэ үлэнэ.

Тэрэнэй хэлэлтэшьегүйгөөр эдэ дутуу дунданууд эли харагдана. Зарим дүршэлтэйшье хүнүүд хайшалhан хонинойнгоо тоо олон болгохо гэжэ, шанартань анхаралаа табинагүй, яараан соогоо эрээ маряанаар хайшалаад хаядаг байна. Теэд хэн муугаар хайшалааб гээд элирүүлжэ болохо гү? Болохо. Хайшашан бүхэн хайшалhан хониёо табижа байдаг тусхай хорёотой ха юм. Зүгөөр хэн муугаар хайшална гэжэ зэмэлүүлхэ дуратайб даа. Хаалтатай байhан хонидойнгоо үүдэ hэмээхэн нээжэрхихэдэнь бэшэ хонидтоёо худхаралдашана бшуу.

Тиигээдшье ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг эдэ зониие хэншье харадаг, шалгадаг, хоридоггүй. Энэ пунктда арадай хиналтын гэшүүд огто үгы. Совхозой парткомой секретарь П. Виноградовшье хүдэлмэришэдэйнгөө дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын ажал ябуулнагүй.

Нарhатын совхозой нооhо хайшалалгын пункт энэ шэгээрээ саашадаа хүдэлбэл hайн шанартай нооhошье абахагүй, энэ ажалаа хэлэшэгүй ехээр унжагайруулха байна. Юуб гэхэдэ, хүдэлжэ эхилhээр арбаад хонобошье, бүхы хонидойнгоо хахадынь лэ хайшалаа ха юм.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

МОСКВАГАЙ ЭЛЕКТРОМАШИНА БҮТЭЭДЭГ С. М. КИРОВЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ «ДИНАМО» ЗАВОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДТА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын талаар табан жэлэй түсэбэй даабариие болзорhоонь урид—гурбан жэл дүрбэ hарын турша соо дүүргэжэ, ажалай гайхамшаг амжалта туйлаhантайтнай дашарамдуулан, Таанадые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет халуунаар амаршална.

Энэ үе соо электродвигательнуудай ба аппаратурын шанар нилээд hайжарhан, бүри бүхэ бэхи, удаан саг соо ашаглагдахаар болгогдоhон, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлhэн байна гэжэ тэмдэглэхэдэ урматай. Тус бүриин түсэбүүдэй үндэhөөр ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула хэдэг хүдэлмэриинтнай дүй дүршэл үндэр сэгнэлтэдэ хүртэмөөр.

Танай амжалта юу харуулнаб гэхэдэ, предприятидаа социалис мүрысөө hайнаар эмхидхэбэл, үйлэдбэрэй техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэглэлгэ, оньhожоруулан нарижуулга сэхэ шууд бэелүүлэгдэхэ, хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабари саг үргэлжэ дээшэлхэ, тиимэ коллективтэ продукци нэмэжэ бүтээн гаргахаар угаа ехэ нөөсэ арга боломжо бии болодог, үрэтэй hайнаар ашаглагдадаг байна.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын талаар туйлагдаhан үрэ дүнгүүдые бэхижүүлхэ ба саашадань хүгжөөхыетнай, 1974 ондо абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтээ шэнэ амжалтануудые туйлаха, юhэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхыетнай КПСС-эй ЦК Таанадта, хүндэтэ нүхэдүүд, хүсэнэ.

Л. БРЕЖНЕВ,
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь.

„Салют-3“: хүдэлмэринь hаадгүй hайнаар ябана

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ЖОЛООДОХО ЦЕНТР. (ТАСС). «Салют-3» гэжэ жолоодогдон дабшажа ябаа научна станци дээрэхи хүдэлмэриин гурбадахи үдэр июлиин 8-да Москвагай сагаар hүниин час багта дүүрээ. Энэнэй урда тээхэнэ космонавтнар Павел Попович, Юрий Артюхин «Полином-2М» гэжэ түгэс оньhото аппаратурын туhаламжаар, хөөрэн дабшалгын оршон байдалдахи гемодинамика шэнжэлхэ медико-биологическа туршалгануудые хэhэн байна.

Шэнжэлгын даб дээрэхи үрэ дүнгүүдhээ харахада, хоёр космонавтын шуhанай гүйсые ниидэлгынь урда тээхитэй жэшэбэл, ехэшье хубилалта болоогүй байба.

Хүдэлмэриин дүрбэдэхи үдэрэй ниидэлгын программын дүүрэхэ үеэр дэлхэйн нюрууда ба атмосферэдэ тудаhан наранай гэрэлэй түхэй шэнжые «Салют-3» станци дээрэhээ адаглан шэнжэлбэ.

Космонавтнууд Павел Поповичой, Юрий Артюхинай бэень hайн байна. «Салют-3» станци ниидэжэ үргэлжэлhөөр.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ СОМАЛИДА ЕРЭБЭ

МОГАДИШО. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Сомалин Демократическа Республикын Верховно Революционно Соведэй Президент, генерал Мохамед Сиад Барриин уряалаар, албанай хэрэгээр июлиин 8-да эндэ ерээ.

Могадишын аэропорт СССР-эй ба Сомалин гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй байба.

Н. В. Подгорные Сомалин Верховно Революционно Соведэй Президент, генерал Мохамед Сиад Барре, Верховно Революционно Соведэй вице-президентнэр генерал Мохамед Али Самантар, полковник Исмаил Али Абукар, Сомалин Демократическа Республикын Верховно Революционно Соведэй гэшүүд, правительствын гэшүүд угтаа.

Советскэ Союзhаа Сомалида байдаг элшэн сайд А. С. Пасютин, совет мэргэжэлтэд, тэрэшэлэн Могадишада байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор угталсаба.

Советскэ Союзай ба Сомалин Демократическа Республикын гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө, нацинуудай салют үгтөө. Н. В. Подгорный, Мохамед Сиад Барре хүндэлэлэй харуулай жагсаалай урдуур дабшан гараба.

***

Н. В. Подгорный июлиин 8-да «Дагахтур» («Шулуу шэдэгшэ») гэжэ дурасхаалта хүшөөгэй дэргэдэ венок табиба. Сомалин арадые колониальна дарлалтаhаа сүлөөлхын тула тэмсэлдэ ами наhаяа үгэhэн баатарнуудай хүндэлэлдэ энэ хүшөө бодхогдоhон юм.

СССР-эй Верховно Соведэй Пезидиумэй Түрүүлэгшын байха тусхай байрада тэрэл үдэр Н. В. Подгорный Мохамед Сиад Барретэй хани ёhоор хөөрэлдэбэ.

ХАНИНАРАЙ ГАЙХАМШАГ hАЙНДЭР

ГОРЬКИЙ. (ТАСС-ай корр.). Росси Федерацида үнгэргэгдэжэ байгаа Литвагай ССР-эй литературын ба искусствын үдэрнүүдтэ хабаадагшадые горькиинхид июлиин 8-да хани халуунаар үдэшэбэ. Прибалтикын республикаhаа ерэhэн ханинар хүндэмүүшэ Нижегородой газар дээрэ табан үдэрэй туршада уран шадабаряа харуулба.

УЛЬЯНОВСК. (ТАСС-ай корр.). Росси Федерацида үнгэргэгдэжэ байгаа Литвагай ССР-эй литература ба искусствын үдэрнүүдтэ хабаадагшадые ульяновайхид июлиин 8-да баглаа hайхан сэсэгүүдые барингхай угтаба. «Летува» гэжэ дуу болон хатарай ансамблиин, «Нерия» гэдэг дуунай-инструментальна ансамблиин артистнууд, Литвагай мэдээжэ уран зохёолшод, уран зураашад, кинематографистнууд Ильичэй түрэhэн нютагта ерэбэд. Тус делегациие Литвагай КП-гэй ЦК-гай секретарь А. С. Барauскас толгойлно.

СВЕРДЛОВСК. (ТАСС-ай корр.). Литвагай ССР-эй литературын ба искусствын үдэрнүүд — арадуудай хани барисаанай сэдьхэл доhолгомо hайндэр июлиин 8-да Ураалай металлургнууд болон горнягуудта орожо ерээ. Литвагай ССР-эй камерна оркестрэй коллективтэй, республикын киногой хүдэлмэрилэгшэдэй делегацитай хотын ажалшадай хани халуун уулзалга болоо.

КПСС-эй райкомһоо мэдээсэнэ

КПСС-эй Хурамхаанай райкомой бюро Гааргын совхозой мал адуулагшадай, хонишодой зунай сагта малаа лажа харууһалдаг, адуулдаг байһаниинь зүбшэжэ, хаража үзөөд, тэдэнэй дүй дүршэлые олондо мэдээжэ болгохо гэжэ шиидээ.

Энэ совхоздо 39 фермэ, гүүртэ, отарануудта харууһалагдажа байһан 2341 эбэртэ бодо мал, 25730 хонин, 501 толгой адуун һүрэг бии юм. Эдээниие үбэлжэлгэ болотор тобир тарган болгохо талаар горитой хүдэлмэри эндэ ябуулагдана. Тиимэһээ нэгэ хэдэн анхармаар жэшээнүүдые дурдая.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ц. А. Бадмаева республика соогоо үнинэй мэдээжэ болоһон хонишон. Тэрэнэй энэ үбэл абаһан хурьгадынь эхэһээ таһалагдаха багтаа дунда зэргээр 25 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй байгаа. Зариманиинь 40 килограмм хүрэтэр татажа, олониие гайхуулаа юм. Мүнөө үедэ Цыбикжап Аюшеевна хонин һүрэгөө 5 бүлэг болгожо хубаарилаад адуулна. Энэ арга анхармаар гү гэжэ һанахаар.

Мүн Гааргын малшад Баунтын тала дайдын холын бэлшээринүүдтэ эбэртэ бодо мал абаашажа адуулдаг болонхой. Мүнөөшье жэлдэ 610 толгой эбэртэ бодо мал тиишэ абаашагдаад байна. Дүй дүршэлөөр баян мал адуулагшад Г. Л. Гатапов, Ц. Х. Бубдиев гэгшэд тэдэниие харууһална. Эдэнэр даажа байһан малайнгаа шэгнүүриие сүүдхэдээ 900—900 гаран граммаар дээшэлүүлхэбди гэжэ үгэеэ үгэһэн юм. Энэ зорилгоо амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гээд бюро дэбэрэ сэхэ заагдаа.

Гааргын совхозой главна зоотехник, Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник Э. Д. Гомбоевой гаргаһан оролдолгын, эрдэм, наукын үндэһэ баримталжа табигдаһан хүдэлмэриин үрэ дүн баясамаар. Хэрбээ 1971 ондо совхоз дунда зэргээр 257 килограмм шэгнүүртэй эбэртэ бодо мал тушаа байһан һаа, 1973 ондо энэ баримта 326 килограмм хү тэр дээшэлһэн байна. Ха тушаагдаһан хонин бүхэ шэгнүүрынь 1973 ондо 3 33 килограммда хүрөө һэ.

Бюро эдэ бүгэдые зүб хэлсэһэнэйнгээ удаа тог баталан абаба.

Б. ДАРМАЕВ,
КПСС-эй райкомо эмхидхэлэй таһагые даагша.

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ коммунис ажалай нарин сэмбын фабрика амжалтата ажалаараа үнинэй суурханхай. Эндэхид тэрэ заншалаа мүнөөшье алдадаггүй, мүнөө хахад жэлэйнгээ даабари урид шалан дүүргэһэн байна. Энэ фабрикын хүдэлмэришэдэй нэхэһэн сэмбэ хододоо һайн шанартай байдаг, манай гоё һайхан сэмбэнь Бельгидэ болоһон уласхоорондын выставкэ дээрэ шанда хүртэһэн байха. Иимэ урагшата ажалда фабрикын утаһа ээрэгшэ Екатерина Савельевна Сизых нилээд ехэ хубитаяа оруулна. Мүнөө нүхэр Сизых дүрбэн жэлэйнгээ даабари дүүргээд байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. С. Сизых ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Заводой музей сооһоо

ХҮГЖЭЛТЫН ШАТАНУУД

«Улаан-Үдэдэ хэгдээ» гэһэн тамгатай элдэб янзын электродвигательнүүд, кранууд, судна ба самолёдууд, орёо приборнууд болон бусад продукци гансашье түрэл Совет орон дотороо мэдээжэ бэшэ, мүн дэлхэйн олон гүрэнүүдтэ эльгээгдэдэг юм. Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой продукци дэлхэйн апар 54 гүрэндэ абаашагдана.

СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой хүгжэлтын шата республикын промышленностиин хүгжэлтые эли тодоор харуулна гэхэдэ алдуу болохогүй. Мүнөө заводой байһан газарта эгээн түрүүшээр хоёр завод: арадай үргэн хэрэглэмжын эд хэрэгсэлнүүдые гаргадаг, мотоор заһабарилдаг заводууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилээд байхада түрүүшын продукци үгэжэ эхилээ бэлэй. Манай парти болон правительство тэрэ үедэ буу зэбсэг үйлэдбэрилэн гаргадаг заводуудта бүхы анхаралаа хандуулдаг байбашье, мүн арад зоной эгээн шухала эрилтэнүүдые хангаха продукци гаргадаг заводуудые хүдэлгэхэ шухала гэжэ тоолодогынь энэ баримта элеэр гэршэлнэ. Арадай үргэн хэрэглэмжын эд хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг завод (1941—1960 онууд) тэрэ үедэ амһарта хүнэгүүдые, хадааһа, модоной хөөгөөр дулаасуулдаг утюг, сковорода, пилорамын хэрэгсэлнүүд, түмэр аса, тармуур гэхэ мэтые үйлэдбэрилэн гаргадаг байгаа. Эдэ продукцинь манай республикын ажалшадта тэрэ үедэ мүн лэ шухала удха шанартай байгаа бшуу. «Теплоприбор» заводой музейн экспонадуудые харахада, эдэ баримтануудые ойлгоо һэмди.

Тиихэдэ мотоорнуудые заһабарилгын завод (1941—1960 онууд) хүдөө ажахыч машинануудай түлишын аппаратура, «ГАЗ-НАТИ», «ДТ-54» түхэлэй тракторай двигательнүүдые заһабарилдаг, хабсарган суглуулдаг байгаа.

Мотоор заһабарилгын заводой һуури дээрэ 1961 ондо «Бурятскабель» гэжэ завод эмхидхэгдээ һэн. Тэрэ үеэр кабельнэ промышленностиин предприятинуудта шухала хэрэгтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд эндэ үйлэдбэрилэн гаргагдадаг болоһон бэлэй.

Тэрэшэлэн арадай үргэн хэрэглэмжын эд хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг завод 1961 ондо «Теплоавтоматика» гэжэ нэрэтэй завод болгон хубилгагдаад, орёо приборнуудые бүтээн гаргажа эхилээ һэн.

Харин 1964 ондо «Бурятскабель», «Теплоавтоматика» заводууд нэгэдэжэ, Улаан-Үдын «Теплоприбор» завод болгогдоһон юм. Мүнөө энэ завод орон дотороо томо заводуудай нэгэн болотороо урган хүгжөө.

«Теплоприбор» заводой коллектив гүрэнэй түсэбүүдые нэрэтэй солотойгоор дүүргэдэг заншалтай болонхой юм. Энэ талаар хэдэн баримтануудые дурдая.

Тус завод ажалдаа эрхим амжалта туйлаһанайнгаа түлөө 1967 ондо СССР-эй ВДНХ-да хабаадалсаһан бэлэй.

Заводой инженернүүд Ю. Н. Глухоедов, Ю. В. Музыка гэгшэд «Релейнэ приборнуудые тааруулан тодхохо оньһон түхеэрэлгэ» гэһэн прибор 1968 ондо ухаалан зохёожо, авторско үнэмшэлгэтэй болоо.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар 127 хүдэлмэришэн шагнагдаа.

СССР-эй 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан үйлэдбэридөө амжалта туйлаһанайнгаа түлөө «Теплоприбор» завод СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ болоһон байна.

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, заводой коллектив КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай. Наймадахи табан жэлэй ажалай дүнгүүдээр 137 хүдэлмэришэн «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, олон хүн орден ба медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн тус заводто үргэнөөр дэлгэрээ. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто слесарь, коммунист Алексей Плюснин, токарь, коммунист Дмитрий Разуваев гэгшэд «5 жэлэй түсэбые 4 жэл соо дүүргэе!» гэһэн үүсхэл гаргаһан бэлэй. Тэдэнэй энэ һайн һайхан үүсхэлые заводой 200 гаран хүдэлмэришэн дэмжээ. Мүнөө үйлэдбэриин 39 түрүүшүүл 1975 оной түсэбөөр ажаллажа байнхай. Залуу токарь Анатолий Яковлев үүсхэл гаргагша Алексей Плюснин хоёр мүнөө дээрээ 5 жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, 1976 оной түсэбөөр ажаллажа эхилээ. Слесарь Е. С. Иванов, вагранщик Е. А. Никифоров, токарь А. И. Пересыпкин, токарь А. Л. Меньшиков болон бусадшье 5 жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэнь ойртоо.

Заводой музей соо Хүндэлэлэй грамотанууд ба дипломуудай стенд, заводой ажалай ба дайнай ветерануудай фотостенднүүд бии. Эдэ бүхы экспонадуудынь тон һайнаар, наринаар гоёон шэмэглэгдэнхэй гээд тэмдэглэхэ шухала.

СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ заводой үшөө гушаад жэлэй саана үйлэдбэрилдэг байһан продукциһаа мүнөө үйлэдбэрилдэг орёо приборнууд хүрэтэрөө шэлнүүд доро аятай зохидоор табяатай. Заводой хүгжэлтын шатанууд олон тоото фото-зурагуудаар мүн лэ зохидоор харуулагдана.

С. ОЧИРОВ.

ТЕХНИЧЕСКЭ ШЭНЭ СОВЕТ БАЙГУУЛАГДАБА

«Республикын хүдөө ажахынуудта баригдаха шубуудай болон мал ажалай байрануудай проект харалгын техническэ совет байгуулха» гэһэн тогтоол КПСС-эй Буряадай обком, республикын Министрнүүдэй Совет баталан абаба.

Техническэ соведэй түрүүлэгшээр республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Б. Саганов, орлогшонороор Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министр Б. Н. Николаев, республикын совхозуудай нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Г. П. Тюменцев, республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй түрүүлэгшын орлогшо А. В. Пахеев гэгшэд томилогдонхой. Техническэ соведэй составта мүн КПСС-эй хэдэн райкомуудай нэгэдэхи секретарьнар, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хамтадаа 17 хүн оруулагдаһан байна.

Манай корр.

ЗАЛУУШУУЛ ЭРХИМЛЭЭ

Малай үбэлжэлгын юһэн һарада һү һааха, тэрэнние гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ талаар республика дотороо социалис мүрысөө үүсхэһэн Ярууны аймагай һаалишад, малшад хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан үялгаяа үлүүлэн дүүргэв. Энэ амжалтада Нарһатын совхозой, «Коммунизм» колхозой болон бусад ажахынуудай хубита ехэ.

Энэ жэлэй түрүүшын хахадта Нарһатын совхозой үнинэй һаалишан, аймагай Соведэй депутат Ханда Цыбикдоржиевна Цыденешеевагай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай Наридхын фермын коллектив һайнаар ажаллажа гараа. Эдэнэр һү һааха, тэрэнние гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 25-да дүүргэжэ шадаа. Энэнь Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо эдэнэрэй бэлэг болоно.

А. КУШНАРЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермые даагша Х. Ц. Цыденешеева (зүүн талаһаа гурбадахи) залуу һаалишадтаяа хөөрэлдэжэ байна.

Авторай фото.

Анхарагты: түрүү дүй дүршэл

ЭРХИМ АЖАЛ — АМЖАЛТЫН ТҮЛХЮУР

Хяагтын аймагай «Родина» колхозой Ивановкын һаалиин фермэ... Эндэ эбтэй эетэй коллектив — һаалишад, тугалшад, мал адуулагшад хүдэлжэ байдаг юм. Жэлэй эхинһээ хойшо энэ фермын һаалишад аймаг дотороо һү абалгаар эрхимлэжэ ябана. Эндэхи тугалшад Илья Филимонович, Валентина Сергеевна Афанасьевтан, Надежда Петровна Ондреева гэгшэд ниитын малай 1973—1974 онуудай үбэлжэлгые урагшатай һайнаар үнгэргэжэ, тугалнуудай толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 900—1000 граммаар нэмээһэн юм. Һаяшаг энэ фермэдэ аймагай колхоз, совхозуудай бүхы тугалшадай зүблөөн-семинар боложо, тугалнуудые һайнаар түлжүүлхэ тухай асуудал зүбшэгдөө. Тус зүблөөн-семинарта хабаадалсаһан манай корреспондент Б. Ванчиковай тобшохон тэмдэглэл эндэ толилогдобо.

ИЛЬЯ ФИЛИМОНОВИЧ Валентина Сергеевна хоёр хамтын мал ажалда үни удаанай хүдэлжэ байһан хүнүүд юм. Тэдэнэр колхозойнгоо гахайн фермэдэ олон жэлдэ амжалтатай һайнаар ажаллаһан байгаа. Нэгэтэ тэдэниие колхозой отделениин контородо урижа, Ивановкын фермэдэ тугалшад болохыень дурадхаа ха. Тэрэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр нэгэ хэды саг соо бодожо үзөөд, тэдэнэр тугалшад болохо гэжэ шиидэһэн байгаа. Тиигээд Ивановкын һаалиин фермэдэ шэнэ тугалшад бии болоо бэлэй.

— Түрүүшээр хүндэл байгаа һэн даа. Норшоонхо тугал хоёрто тад ондоо харууһан хэрэгтэй. Нарай тугалнуудта ехэ анхаралтайгаар хандаагүй һаа, тэдэниие томо болгохонь бэрхэтэй гэжэ уданшьегүй ойлгогдоо һэн. Бэрхэшээлтэй юумэн мүнөөшье ушарна. Ямаршье ажалда ябахадаа, оролдохол хэрэгтэй юм байна гэжэ һайса ойлгогдоо, — гээд тугалшан Валентина Сергеевна һанаата болон хөөрэнэ.

Ямаршье түрэлэй залуу мал һайнаар, түргөөр түлжүүлхын тула нэн түрүүлэн байра соонь ариг сэбэрые сахиха хэрэгтэй гэжэ Афанасьевтан һайса ойлгодог байгаа. Тиигээд лэ тугалшадаар хүдэлжэ эхилһэн түрүүшын үдэрһөө тэдэнэр тугалай байра соо ариг сэбэрые сахиха асуудалда онсо анхарал табижа эхилээ һэн. Ивановкын һаалиин фермын тугалай дал соо ороходо, хододоо сэбэр — ханануудынь, таһалгануудынь сагаадагдаһан байдаг. Тугалнуудта үбһэ тэжээл үгэһэнэйнь һүүлээр байрын ута коридор һайнаар сэбэрлэгдэнэ.

Тугалайнь байра хэдэн таһалга болгогдон хубааринлагданхай. Һая гараһан тугалнууд тусхай хоёр клеткэ соо байлгагдана. Тэндээ арбаад хоногто харууһалагдаад, олон тугалай байлгагдадаг ехэ таһагта оруулагдана. Тугалшад үглөөнэй 4 часта ажалдаа гаража, тугалайнгаа байрые тоб байса сэбэрлэдэг заншалтай. 1,5—2 час соо иимэ хүдэлмэри хэһэнэйнгээ һүүлээр тугалнуудтаа тэжээл үгэдэг байха юм.

Үдэр бүри тугалай дал соохи гурба дахин нарин нягтаар сэбэрлэгдэнэ. Тиихэдэ үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ тугалай дал соо гурба дахин генеральна сэбэрлэлгэ хэгдэһэн байна. Тиигэхэдээ байра соо дезинфекци хэгдэһэн, зарим таһалганууд соохи пол һэлгэгдэһэн, угаагдаһан юм. Тугалай доро дэбдигдэһэн һолоомон хирэ-хирэ болоод һэлгэгдэжэ, хододоо хуурай байдаг. Сэбэр, хуурай байрада харууһалагдаһан элүүр тугалнуудай маха бодо зүбөөр хүгжэдэг, тэдэнэр түргөөр томо болодог гэжэ Ивановкын тугалшадай ажалай дүршэл элирхэйлэн харуулна.

«Родина» колхозой Ивановкын фермын бүхы малшад-һаалишад, тугалшад ба адуулагшад тугалай үбшэлхэ ябадалтай тэмсэхэ өөһэдын нюусатай болонхой гэжэ онсолон тэмдэглэхээр гээшэ ха. Үбшэлһэн тугалнуудые дары эмшэлхын тула тэдэниие бэдэржэ олохо, илгаха хэрэгтэй. Тугалайнгаа байра үглөө эртүүр сэбэрлээд, удаань бүхы тугалнуудаа хёрхоор адаглан харадаг болонхой. Үдэр бүри харууһалжа байһан дээрэһээ, ямар нэгэн тугалай үбшэлһэниие гансата обёоржо, тэдэнээ һүрэгһөө илгаад тусхай таһалга соо оруулдаг.

Үбшэлһэн тугалнуудта ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй заабаряар нэн түрүүлэн эм дом уулгадаг. Хэрбээ тугалнуудай доторой үбшэндэ дайрагдаа һаа, обёосой шүлэ уулгадаг байна. Тэрэнээ тугалшад өөһэдөө бэлдэдэг (заримдаа 10—15 литр) болонхой. Тугалай шэшэхээ болижо захалхада, обёосой шүлэндэ һүн нэмэгдэжэ, тугалнуудта уулгагдана.

Шэшэшэһэн тугалнуудта тахяагай үндэгэ уулгахада, ехэ туһатай гээд Ивановкын тугалшад ойлгоһоор үнинэй. Түүхэй үндэгэеэ дабһалжа, удаань һайнаар хүдхаад, тугалдаа уулгадаг. Мүн тиихэдэ шанаһан сай шэшэһэн тугалнуудтаа уулгадаг байха юм.

— Үбшэлһэн тугалнуудаа элирүүлжэ, саг соонь эмшэлхэ, һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ хэрэг тон ехэ удха шанартай гэжэ һанагшабди. Тиимэ тугалые 2—3 үдэр соо обёоронгүй байшоо һаа, хохидолдо орожо болохо, — гээд эндэхи тугалшан Валентина Сергеевна хөөрэнэ. — Ехээр үбшэлһэн тугалые эмшэлхэнь хүндэ байдаг. Тиимэһээ бидэнэр үдэр бүри тугалнуудаа һайнаар харадаг болоо һэмди. Мэргэжэлтэдшье тиимэ заабари үгэдэг гээшэ.

Ивановкын фермын тугалшад һая түрэһэн тугалнуудые харууһалга, эдеэл дэ онсо анхарал ханду болонхой. Энэньшье сотой. Эндэхи һаа өөһэдөө үнеэдээ туга лаад, хоёр сүүдхэ галаа харууһалдаг. Т тугалшадта тушаагдана рүүшын тугалнуудта бүлеэн һү уулгаха ехэ удха шанартайда доно. Тиимэһээ тугал рүүшын арбан хоно тугалшан һаалишанһа абажа, нарай тугалну уулгадаг байха юм.

Нарай тугалнуудые рүүшын үдэрһөө эх зоотехническэ зааб ёһоор эдеэлүүлхые, һалхые Илья, Вале Афанасьевтан, На Андреева гэгшэд орол ябадаг. Тиихэдэ заа нэгэ сагта тусхай рас ниин ёһоор эдеэлү үһалдаг болонхой. Мүн хэдэ үбшэлһэн тугалну шье эм уулгахадаа, сагта үгэхые оролдодог на.

Үглөө эртүүр байра хиие нь сэбэрлээд, соонь талха тарянай намаа набшатай зөөлэн хэжэ үгэдэг. Тиигээд үдэрынь үгтэһэн минера тэжээл һэлгэгдэдэг. Т тарянай зүйл, үбһэн, ральна тэжээл түрү үдэрһөө тугалда үгэдэг шалтай. Үбһэ тэжээлэ һэнэйнь һүүлээр тугал та машиндаһан һү, об шүлэн үгтэдэг. Байра саг үргэлжэ сэбэр үһан жа, тугалнууд хэрэгтэй таа дуран соогоо уудаг. хэдэ үһаниинь үдэртөө дахин һэлгэгдэдэг байха

Эдэ бүгэдэ зоотехни ёһо гуримуудые нарин таар баримталжа бэе хын түлөө саг үргэлжэ дожо байдаг Ивановкы галшад ажалай һайн дүнгүүдые түйлажа яб Малай үнгэрэгшэ үбэл гые тэдэнэр ёһотой һай — нэгэшье толгой гарза гөөр үнгэргөө. Харууһа тугалнуудайнь толгой риинь шэгнүүр сүү дунда зэргээр 900 грам үлүүгээр нэмээгдэжэ, шадай оролдосотой ажалые элирхэйлэн ха һан байна. Энэнь абаһа циалис үялгаһаань граммаар үлүү ехэ бо гээшэ. Арбан һаратай лай шэгнүүр 2 центне лоһон байдаг. Жэл бо ябаһан зарим тугалнуу 290—300 килограмм даг. Эрхим һайн үрэ гүүд!

• • •

Зүблөөн-семинарта ха далсаһан аймагай кол совхозуудай тугалшад ветеринарна мэргэжэл хүтэлбэрилэгшэд Ивано фермын тугалшадай хү мэриин онол аргатай наар танилсаһан, тэд ажалай зарим нюуса т асуужа, дүүрэн харюу һан байна.

Б. ВАНЧИКОВ

Лекторнуудтэ, политинформаторнуудта туһаламжа

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ДЭБЖЭЛТЫН АША ҮРЭ

Эрдэм, техникын дэбжэлтэ болбол манай ороной арадай ажахын хүгжэлтэ хангалсадаг нэгэ шухала нүхэсэл мүн. Юуб гэхэдэ, эрдэм, техникын дэбжэлтын ашаар ажалай эрхэ байдал һайжараа, бага саг болзор соо ехэ. продукци үйлэдбэрилэн гаргадаг болоо бшуу.

Гэхэтэй хамта, эрдэм, техникын дэбжэлтэһээ уламжалан, оршон тойронхи, агаар, уһа сөөрэмүүд бузарлагдана гэхэ мэтэшэлэн хөөрэлдөөнүүд, тоосолдоонууд үе үе болоод лэ гарана.

Ушар тиимэһээ эрдэм, техникын дэбжэлтэ гээшэмнай байгуулалтынгаа ба удха шэнжынгээ талаар манай ороной мүнөө үеын хүгжэлтын нилээд орёо социально-экономическа үзэгдэл болоно. Мүн эрдэм, техникын дэбжэлтэ хододоо ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые, ажалай бүтээсые тэрэ дарыдань дээшэлүүлдэггүй бшуу. Юрэнхыдөө, үйлэдбэриин шэнэ онол аргануудые олгодог, продукциин шэнэ түхэл бии болгодог ябадалтай холбоотой дэбжэлтые эрдэм, техникын дэбжэлтэ гээд нэрлэхэ ёһотойбди. Эрдэм, техникэ гээшэмнай үйлэдбэритэй холбоотой эрдэм мэдэрэлэй нөөсэ жаса мүн болоно.

Эрдэм ухаанай энэ жаса нөөсын ургалта эрдэм, техникын дэбжэлтые тодорхойлдог байна. Иимэ эрдэм ухаан үйлэдбэриие шэнэ онол аргаар эмхидхэхэ хэрэгтэ, конструкторнуудай шэнэ шиидхэбэринүүдтэ эмхидхэлэй, түсэблэлгын, ударидалгын шэнэ арга методтэ нэбтэрэнхэй гээшэ. Энээнэй ашаар шэнэ, һайн шанартай продукци гаргаха арга нүхэсэл олгогдоно. Эгээл иимэһээ социализмын үелэ ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ ехэдхэхэ гол зорилгонуудай нэгэн юуб гэхэдэ, манай ороной эрдэм, техникые бүхы талаһаань хүгжөөхэ ябадал болоно. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүд соо тэмдэглэһэнэй ёһоор, «мүнөө үедэ эрдэм, техникэ ондо ондоо социально-экономическа байгуулалтын хоорондохи мүрысөөнэй шухала зүйлынь болоо».

Энээниие гэршэлхын тулада хэдэн баримтануудые дурдая. Даб дээрэ тоолоһоной ёһоор, 10—12 жэл болоод лэ эрдэм ухаанай хэмжээн хоёр дахин ургана. Дэлхэйн хүгжэнги оронуудта эрдэм шэнжэлэлгэдэ хэгдэдэг гаргаша 6—7 жэл болоод, хоёр дахин ехэ болодог, тиихэдэ эрдэм шэнжэлэлгэ болон зохёохы хүдэлмэридэ хабаададаг хүнүүдэй тоо 10 жэл бүридэ хоёр дахин олошорно (экономикын ямаршье һалбаритай сасуулхада, хүнэйнь тоо 2—3 дахин түргэнөөр олошорно). Энэньшье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, эрдэм наукада һомологдоһон мүнгэнэйнь гаргаша, бусад һалбаритай жэшэбэл, 4 дахин түргэнөөр харюулагдана бшуу. Нэгэ эрдэмтын ажал жэлдээ 50 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ арга олгонхо юм.

Һүүлэй 20 жэл соо манай ороной эрдэм шэнжэлэлгэдэ мүнгэ һомололго 10 дахин ехэ болоо. Энээнэй урда тээхи 5 жэлтэй сасуулбал, юһэдэхи 5 жэлдэ эрдэм ухаанда хэгдэхэ гүрэнэй гаргаша 60 процентһээ үлүүгээр ехэ болоо. Орон доторнай 5 мянга шахуу эрдэмэй эмхи зургаан тоологдоно. Мүнөө 1 миллион шахуу эрдэмтэд бии. 5—6 жэлэй үнгэрхэ бүри энэ тоо хоёр дахин ургана. Дэлхэй дээрэхи 4-дэхи эрдэмтэн СССР-эй эрхэтэн болоно.

Манай орон дотор эрдэм, техникын хурдан түргэнөөр хүгжэхэ бүри үйлэдбэриин фонднуудые шэнэдхэн хубилгаха, промышленностиин гаргадаг продукциин бүридэл улам олошоруулха талаар ехэ арга боломжонууд нээгдэнэ ха юм.

Зүбхэн лэ 1950 онһоо 1970 он хүрэтэр СССР-тэ түрүүшынхеэ үйлэдбэрилэн гаргагдадаг шэнэ түхэлэй машина, түхеэрэлгэ болон аппарадуудай тоо 650-һаа 3007 хүрэтэрөө ургаа. Тиихэдэ 1966 онһоо 1970 он болотор 15560 түхэлэй шэнэ хэрэгсэлнүүд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Машина бүтээлгын промышленностьда 1966 онһоо хойшо СССР-тэ түрүүшынхеэ гаргагдажа эхилһэн продукциин удельнэ хэмжээн бүхы товарна продукциин 3,5 процент болоо. Тэрэшэлэн 5 мянган шахуу хуушан түхэлэй машина, түхеэрэлгэнүүд ба аппарадууд үйлэдбэриһөө гаргагдаа.

Поточно үйлэдбэри, автомат түхеэрэлгэ, комплексно оньһожоруулга үйлэдбэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, 1940 ондо автомат ба автомат шахуу лининүүдэй нэгэ комплект бэлэдхэгдэһэн байбал, 1967 ондо — 265 болоод байба. Мүнөө манай промышленностьда 50 мянган оньһожоруулагдамал поточно ба автомат лини тоологдоно гү, али бүхы промышленностьдамнай комплексноор оньһожоруулагдаһан, автомат ба комплексно автомат түхеэрэлгэнүүдтэй 3767 предприяти хүдэлжэ байна.

Гэбэшье шэнэ түхэлэй эд товар ба продукциин ехээр гаргагдадаг боложо байбашье, промышленностиин мүнөө үеын үйлэдбэриин аппарат эрдэм, техникын дэбжэлтын эрилтэнүүдые, ороной арадай ажахын зорилгонуудые мүнөө дээрээ хүсэд хангажа шаданагүй. Һүүлэй жэлнүүдтэ хуушарһан түхеэрэлгэнүүд ехээр үйлэдбэриһөө хаягдабашье, промышленна предприятинуудай балансда хуушарһан оньһон түхеэрэлгэнүүд үшөөл бии байһаар. Жэшээлхэдэ, СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэлэй ёһоор, наймадахи табан жэлэй эсэстэ машина бүтээлгын ба металл болбосоруулгын һалбаринуудта 20 гаран жэл соо ашаглагдажа байһан оньһон түхеэрэлгэнүүд бүхы оньһон техникын 18 процент болоһон байна.

Ушар тиимэһээ юһэдэхи табан жэлдэ промышленностиин ба арадай ажахын бусад һалбаринуудай үйлэдбэриин аппарат шэнэдхэхэ талаар ехэ түсэбүүд хараалагданхай. Шэнэ табан жэлэй 2 жэл 9 һара соо 9 мянган түхэлэй шэнэ продукци ба хэрэгсэлнүүд үйлэдбэрилэн гаргагдадаг болоо. Ороной арадай ажахын һалбаринуудые оньһон техникээр саашадань хангаха зорилготойгоор юһэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй туршада 280 миллиард түхэриг һомологдобо. Ганса 1974 ондо 4 мянган түхэлэй шэнэ машина, түхеэрэлгэ ба приборнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэнь.

Ороной экономикын хурдан түргэнөөр хүгжэхэтэй хамта үйлэдбэриин аппарат һайнаар хэрэглэхэ гээшэ шухала болоод байна. Манай промышленность үдэр бүри 2 миллиард түхэригэй ниитын продукт үйлэдбэрилэн гаргаха аргатай. 1965 онтой сасуулбал, ороноймнай промышленность 1975 ондо хоёр дахин ехэ продукци үгэхэ байна. Энэнь 1970 онойхидо орходоо 17,5 дахин ехэ продукци болоно. 1971—1975 онуудта промышленна продукциин галта 174 миллиард түх болохо. Энэнь наймад табан жэлэйхиһээ 50 м лиард түхэригөөр ехэ бо но.

Гэхэтэй хамта, мүнөө лэдбэридэ оньһон техн һайнаар ашаглагдана гэх аргагүй. Жэшээлхэдэ, ма на бүтээлгэдэ халаа коэффициент 1,3—1,4 бо дог. Хэрбээ бүхы онь түхеэрэлгэнүүдые хоёр лаанда хүдэлгэжэ шадаб тэдэнэй ажалай бүт 5—9 процентээр дээшэ һэн. Тэрэшэлэн халаа дай үедэ оньһон техник зогсохо ябадал хороохо шэ мүн лэ шухала асуу болоно. Юундэб гэх 1970 ондо нэгэ мину туршада 671 тонно неф 221 тонно булад, 34 м лион киловатт-час электр элшэ хүсэн абтадаг, 16 м ган дүрбэлжэн метр бүд хэгдэдэгые хараада аба энэ асуудал тон ехэ у шанартай болохо байна.

Научно-техническэ дэбж тын эрхэ байдалда арад ажахын һалбаринуудта б

Арадай хиналтын булан

ГОЛ ТАҺАГАЙ НЭГЭН

Арадай хинагшад нийтын ехэхэн хүсэн болонхой. Ганса манай Буряадай республикада мүнөө 30 гаран мянган арадай хинагшадтай 4.350 бүлэг болон постнууд хүдэлнэ. Парти, правительствын гаргаһан тогтоол, шиидхэбэринүүдые, гүрэнэй түсэб даабаринуудые бэелүүлхэ талаар партийна, советскэ организацинуудай ябуулжа байгаа хэрэгтэ тэдэнэр горитойхон туһа хүргэдэг гээшэ.

Арадай хиналтын комитедүүдэй хүдэлмэридэ эмхидхэлэй штатнабэшэ таһаг нилээд туһа хүргэжэ байдаг. Энэ таһаг арадай хиналтын комитедүүдэй гол таһагуудайнь нэгэн болодог юм. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ эмхидхэлэй таһагай хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө жэшээ болгон харуулжа болохо.

Энэ таһаг ажахы һайн мэдэхэ, хүтэлбэрилхы хүдэлмэриин ехэ дүршэлтэй болоһон штатнабэшэ 15 инспекторһоо бүридэнхэй. Штатнабэшэ таһагые аймагай арадай хиналтын комитедэй гэшүүн И. Е. Фёдоров даана. Энэ таһагта хоёр сектор байгуулагданхай. Нэгэдэхи секторынь бүлэгүүд болон постнуудай хүдэлмэри хүтэлбэрилнэ, арадай хинагшадые һургадаг, хоёрдохи секторынь — хинагшадай шалгаһанай һүүлээр гаргаһан шиидхэбэри олониитэдэ хүргэжэ байдаг.

Штатнабэшэ таһаг эртэнһээ түсэб табижа, комитедтэ баталуулаад хүдэлмэреэ ябуулдаг. Тэрэнэй гол зорилго юуб гэхэдэ, арадай хиналтын бүлэгүүдэй болон постнуудай хүдэлмэри шалгаха, туһалха болоно. Штатнабэшэ таһагай инспекторнууд аймагай колхоз, совхозуудаар, организаци, эмхи зургаануудаар ябажа бүлэгүүд болон постнуудай хүдэлмэреэр һонирходог, дутуу дундануудынь элирүүлжэ, усадхахадань туһалдаг, арадай хинагшадай хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл шэнжэлжэ, нэбтэрүүлхые оролдодог.

Һүүлшын хоёр жэлэй туршада штатнабэшэ таһагай инспекторнууд арадай хиналтын 69 бүлэгэй болон постнуудай хүдэлмэри шалгаа, 18 бүлэгэй тоосоо бэлдэжэ, комитедэй заседани дээрэ табяа. Зарим организаци, эмхи зургаануудай бүлэгэй тоосоон штатнабэшэ таһагай заседани дээрэ харагдаһан байха. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ, «Маяк» колхозуудай, «Аршан» курортын, аймагай больницын арадай хиналтын бүлгэй хүдэлмэриин дүй дүршэл шэнжэлэгдэжэ һайшаагдаад, нэбтэрүүлхэ талаар хэмжээнүүд абтаһан байна.

Энээнһээ гадна, штатнабэшэ эмхидхэлэй таһаг арадай хинагшадые һургаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Таһагай инспекторнууд арадай хинагшадай эдэбхитэдэй семинар, хоёр жэлэй һургуулиин хэшээл үнгэргэлсэжэ байдаг.

Арадай хиналтын комитедтэ, олонхи бүлэгүүдтэ хинагшадай хүдэлмэри харуулжа байдаг тусхай стенднүүд бии, тэдэн тухай ханын газетэнүүд бэшэдэг, плакадууд болон шог листовконууд гаргагдадаг, нюугай радиогоор дамжуулагдадаг. Һүүлшын хоёр жэл соо «Саяан» гэжэ аймагай газетэдэ арадай хиналтын хүдэлмэри тухай зуу гаран материалнууд тунхаглагдаа, арадай хиналтын 22 хуудаһан гараа.

Улаан-Үдэ городой Железнодорожно районой арадай хиналтын комитедэй хүдэлмэридэ ехэхэн туһа тэрэнэй штатнабэшэ таһаг хүргэнэ. Тус таһаг 16 инспекторнүүдтэй, тэрэнииие 8 жэлэй урда тээ пенсидэ гараһан В. Ф. Изотов даажа ябадаг. Арадай хиналтын бүлэгэй болон постнуудай хүдэлмэридэ байгаа түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ талаар тус таһаг гол анхаралаа хандуулдаг. Хоёр жэлэй туршада локомотив-вагон заһабарилгын заводой, прибор-бүтээлгын заводой 8-дахи цехэй, Железнодорожно районой 8-дахи больницын, Буряадай хүдөө ажахын институдай, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй материально-техническэ управлениин, республикын хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин техническэ управлениин автобазын, Байгал далай сахиха СССР-эй арадай хиналтын комитедэй тусхай постын болон бүхыдөө 13 бүлэгэй хүдэлмэриин дүршэл шэнжэлээ.

Загарайн, Улаан-Үдэ хотын Советскэ, Хяагтын, Яруунын болон бусад аймагуудай арадай хиналтын комитедүүдэй штатнабэшэ эмхидхэлэй таһагай хүдэлмэридэ һайшаалтай жэшээнүүд үсөөн бэшэ. Жэшээлхэдэ, Загарайн аймагай арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ таһаг (даагшань В. Г. Кожевин), цехүүдэй бүлэгэй хүдэлмэри һайжаруулха талаар шухала хэмжээнүүдые абажа байдаг. Цех болон отделениин арадай хиналтын бүлгэм болон постнуудай түрүүлэгшэнэрэй кустовой 4 семинар үнгэргөө. Хуряалгын үедэ нэгэшье шэмхэ таряа гээхэгүй гэһэн асуудалаар арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэнэрэй семинар Онохойн совхоздо үнгэргэгдөө һэн.

Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй эмхидхэлэй штатнабэшэ таһаг арадай хиналтын 80 бүлэг болон постнуудай хүдэлмэри шалгаа, тэдэнэй 15 тоосоо комитедэй заседани дээрэ табяа, 7-ниинь таһагта хараа. Арадай хиналтын бүлэг болон постнуудые һунгаха һунгалтын үедэ штатнабэшэ таһаг ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байха. Таһагай инспекторнууд арадай хиналтын ехэнхи бүлэгүүдэй болон постнуудаар ябажа һунгалтын суглаа бэлдэлсээ, тэрэнииие эмхидхэлтэй һайнаар үнгэргэхын тула шухала хэмжээнүүдые абаа.

Гэбэшье зарим аймагуудай арадай хиналтын комитедүүд эмхидхэлэй штатнабэшэ таһагуудта, анхаралаа ехээр хандуулнагүй. Тиимэһээ эдэ таһагуудынь муугаар хүдэлнэ. Илангаяа Улаан-Үдэ хотын Октябрьска, Зэдын, Бэшүүрэй аймагуудай арадай хиналтын комитедүүдэй штатнабэшэ эмхидхэлэй таһагууд дутуу дундатай.

Штатнабэшэ эмхидхэлэй таһаг ехэ үүргэ дүүргэнэ, тэрэнэй хүдэлмэриие улам һайжаруулха шухала. Энэ хадаа партийна комитедүүдэй зорилго мүн.

П. ГРИГОРЬЕВ,
БурАССР-эй арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ таһагые даагша.

ОЛОНОЙ ХАБААДАЛГАТАЙГААР...

Улаан-Үдын Железнодорожно районой арадай дружинын штаб нийтын журам сахиха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байнхай. Завод, фабрикануудай ба эмхи зургаануудай арадай дружинануудай хүдэлмэри саг үргэлжэ шалгажа байдаг. Түрүү дружинануудай дүй дүршэл олоной шадабари болгохын түлөө оролдоно. Партийна, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар һарадаа нэгэ дахин суглаа татажа, үнгэрһэн һарада хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд ба саашанхи хараа түсэбүүд тухайгаа зүбшэн хэлсэдэг байна.

Һаяхан үнгэргэгдэһэн штабай суглаан дээрэ «Правда Бурятии» газетэ дээрэ толилогдоһон Семеновагай бэшэг зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Тэрэ бэшэгэй удха уншагшад мартаагүй еһотой. Гагаринай нэрэмжэтэ үйлсэдэхи автобусой тогтодог газарта болоһон муухай аашa тухай тэндэ хэлэгдээ һэн. Гэгээн сагаан үдэр дунда хэдэн хүбүүд эндэ байһан нэгэ хүбүүе зоной нюдэн дээрэ сохиһон байха юм. Газетэдэ толилогдоһон тэрэ бэшэгэй үндэһөөр Железнодорожно райондо нийтын журам сахилгаар онсо хэмжээнүүд абтажа, хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй.

Районой арадай дружиннигуудай штабай ударидалга доро «Элеватор» гэжэ микрорайоной дружинын штабайхид залуушуулай дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулдаг ба хулигаан аашa гаргаха ябадалые уридшалан һэргылхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэдэг болоо.

Штабай дэргэдэ 11 гэшүүдһээ бүридэһэн совет байгуулагдажа, дүрбэн секци эмхидхэгдээ. 1200 дружиннигуудһаа бүридэһэн 1-дэхи секци архиншадтай, хулигаануудтай болон нийтын журам эбдэгшэдтэй шанга тэмсэл хэжэ байдаг. Тиихэдэ 2-дохи секциин дружиннигууд гэр бүлэдөө шууяа татадаг хүнүүдые химагадаха, хүмүүжүүлхэ талаар хүдэлмэри ябуулна. Штабай гурбадахи секци журам муутай, түрэлхидэйнгөө харууһанһаа мултарһан үхибүүдтэй хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг юм.

4-дэхи секци паспортын журам сахилгые шалгадаг. Энэ секциинхид һаяхан шалгалта хэхэдээ, хаанашье ажал хэдэггүй 6, пропискада оронгүй ажаһуудаг 16, паспортаа саг соонь һэлгээгүй 12 хүниие элирүүлһэн байна.

Дружиннигуудые ниигэжэ секци болгон хубаарилаад хүдэлгэхэдэ, ажалайнь аша үрэ ехэ гэжэ тэмдэглэмээр. Энээнһээ гадна, хүдэлмэридөө эдэбхитэйгээр хабаададаг дружиннигууд Хүндэлэлэй грамотаар ба үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдана. Нүхэд Ринчинов, Базаржапов, Степанов, Малых болон бусад эрхим дружиннигууд гэжэ олондо мэдээжэ болонхой. Мүнөө Железнодорожно районой арадай дружинын штабууд нийтын журам улам һайжаруулалгаар социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байнхай.

Б. БУДАЖАБОН,
«Элеватор» гэжэ микрорайоной арадай дружинын штабай начальник.

ЗАВОДОЙ ЗАЛУУШУУЛАЙ КОНКУРС

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэдэй дунда хирэ хирэ болоод лэ конкурс үнгэргэгдэжэ байдаг. Һаяхан гагнууршадай дунда үнгэргэгдэһэн конкурс заводой залуушуулые ехэтэ һонирхуулба. Юуб гэхэдэ, тэдэнэрэй шэлэн олоһон мэргэжэлээ, мүн ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэдэнь конкурс горитойхон туһа боложо үгэдэг байна. Мүн комсомол, залуушуулһаа гадна, 16-дахи ГПТУ-да һуралсажа байһан һурагшад олоороо ерэжэ, ахамад нүхэдэйнгөө дүй дүршэл халан абаһан байна.

Хүдэлмэришэдэй дундаһаа нэгэнтэ бэшэ чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн В. И. Прутовой юрын гагнуури хэхэдээ дахин шалгаржа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүнөө Василий Иванович эрхим мэргэжэлтэ байһан дээрэһээ 16-дахи ГПТУ-да залуушуулые хүмүүжүүлэгшээр эльгээгдэнхэй. Полуавтомадаар гагнуури хэһэн П. И. Степанов, залуу гагнууршан Иван Каленых гэгшэд бусадай дундаһаа түргөөршье, шанаршье һайнтайгаар гагнуури хэжэ шадаха байба. Басагад сооһоо комсомолка Вера Фелюнина шагналай түрүү һуури эзэлээ. Конкурсдо түрүү һуури эзэлһэн тус заводой хүдэлмэришэд республикын конкурсдо хабаадаха юм. Энэ конкурс байгша оной июлиин 13-да, Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэхэ юм.

Д. БАЛДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: конкурсын чемпион В. И. Прутовой.

Һурагшадай баяр

Һаяхан Тээгдын дунда һургуулиин һурагшад гүрэнэй шалгалта барижа дүүргэбэ. Һурагшад Ю. Цыцыктуев, А. Бадмацыренов, бусад һурагшад «дүрбэ», «таба» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр шалгалтаяа тушааба.

Удаань баяр ёһололой вечер боложо, түрэлхид, һурагшад, багшанар олоороо сугларба. Тээгдын дунда һургуулиин директор Б. Э. Дагбаев һурагшадта 10 класс дүүргэһэн үнэмшэлгэнүүдые барюулба. Удангүй ирагуу һайхан хүгжэм доро сэдьхэл зүрхэеэ баяраар халянхай хүбүүд, басагад элдэб хатар наадаяа эмхидхэбэ. Хэшэ орой болотороо һайхан хүгжэм дуунай аялга зэдэлһээр һэн.

Тээгдын дунда һургуулиие таби гаран һурагшад дүүргэжэ, һуралсалай болон ажалай арюун замда гараба. Һурагшад Л. Дашиева Томскын мединститут, Л. Доржиева, Н. Цыдыпова Зүүн-Сибириин соёлой институтда һурахаар зоригжонхой юм.

Ц.-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ҺОНИН

ТАМАРДАГ ЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУД

Тюмениин судна бүтээлгын завод — ууралай хүсөөр тамарха электростанцинуудые бүтээдэг орон доторхи гансахан предприяти юм. Иимэ электростанцинууд «Хойто зүгэй туяа» гэһэн уран гоё нэрэтэй. Иимэ гурбан судна мүнөө тэндэ бүтээгдэнхэй.

Сибириин, мүн ороной хойто зүгэй районуудай гол мүрэнүүд дээгүүр, илангаяа өөрын элшэ хүсэгүй нютагуудаар, табан дабхар гэрэй шэнээн үндэр, мантан томо корабльнууд тамарна. Тюменьдэхи «Хойто зүгэй туяанууд» Яхадай алтанай прийскнүүд худар элшэ дамжуулдаг. Билибинскэ атомна электростанциин барилгада «хабаадалсадаг» юм. Станци бүхэнэй хүсэн 20 мянган киловатт болоно. Тэндэ 40 хүн хүдэлмэрилдэг байна.

Тамардаг электростанци шэнэ, оньһон нарин түхеэрэлгээр хангагданхай. Экипаждань аятай зохид байхаарнь бүхы юумэнүүд: шууяа зайсуулха эрхим зэргын түхеэрэлгэ машинануудай зал дотор тодхогдонхой, каютануудынь нэжээд хүнэй байхаар, уужам кают-компани соонь кино харуулха түхеэрэлгэ бии. Палуба дээрэ гарангүйгөөр таһаг бүхэндэ орохоор. Энэнь хойто зүгэй 60 градус хүрэтэр хүйтэндэ тон шухала ха юм.

«Хойто зүгэй туяа-4» гэжэ тамардаг ээлжээтэ станциин барилга эхилээ. Энэнь далай дээрэ хүдэлгэгдэхөөр хараалагдана. Барилгын дүүрэмсээр тэрэниие Чукотко тээшэ, Шмидтын хушуун худар эльгээхэ юм.

Станислав МАЛЬЦЕВ,
АПН-эй корреспондент.

ШУХАГ МАШИНАНУУД

Горький хотодохи машина бүтээдэг Воробьёвой нэрэмжэтэ заводой маркатай тээрмын, элеваторай түхеэрэлгэнүүдые 32 орон худалдажа абана. Эдэнь уласхоорондын дэлгүүр дээрэ гадаадын мэдээжэ фирмэнүүдэй бүтээһэнһээ бишыхашье дутахаар бэшэ байдаг.

Заводой бүтээлнүүдэй номенклатурада 60-аад янзын эдлэл хэрэгсэлнүүд бии. Тэдэнь ехэнхидээ тон һонирхолтой, хоморой машинанууд болоно. Ороoһо таряа сэбэрлэдэг, ехэ бүтээсэтэй агрегадые абаал үзэе. Иимэ агрегат нэгэ час соо 40 тонно ороoһо, 12 тонно үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэдэг. Наран сэсэгэй үрэһэ бугаргадаг семеновейкэ гэжэ техникэ дэлхэй дээрэ даб дээрэ ганса юм. Воробьевой нэрэмжэтэ заводто бүтээгдэһэн машинануудай хүсөөр эрхим сортын талхан, манна хүрпээ гаргагдадаг. Эдэ машинанууд часай 5-һаа 100 тонно хүрэтэр талха, хүрпээ татаха шадалтай.

Тус заводой бүтээһэн хэдэн арбаад агрегадууд Европын социалис оронуудта, Монголдо, мүн Иран, Турци, Египет, Франци, Испани, Аргентинэ худар һүүлэй үедэ эльгээгдээ. Гадаадын хэрэглэгшэдэй зүгһөө нэгэшье рекламаци үнинэй ороогүй.

Анатолий ПРАЗДНИКОВ,
АПН-эй корреспондент.

хүсөөр хэгдэдэг ажалые оньһожоруулха гээшэ нилээд шухала асуудал мүн. Энэ талаар һайрхаха юумэн хомор. Промышленна предприятинуудта ажалладаг бүхы хүдэлмэришэдэй хахадынь бар хүсөөрөө ажалаа бүтээнэ. Хүдөө ажахы, барилгын индустри абаа һаа, энэ тоо үшөөшье ехэ байжа болохо. Бар хүсөөрөө ажал хэгшэдтэ орходоо оньһожоруулагдамал участогуудта ажалай бүтээсэ 20 процентээр ехэ юм. Туһаламжын ба ажаһуудал хангалгын һалбаринуудта оньһон түхеэрэлгэнүүдые һайнаар хэрэглэбэл, 3,5—4 миллион хүн ажалһаа сүлөөлэгдэхэ һэн гэжэ тооложо үзэхэдэ элирнэ.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ, тэрэниие эрдэм, техникын дэбжэлтэдэ түшэглэн, оньһон техникээр хангалга, мүнгэ һомололго жэлһээ жэлдэ дээшэлнэ. Хэрбээ дайнай урда тээхи табан жэлнүүдтэ хүдөө ажахын болон промышленностьда һомологдодог мүнгэн арадай ажахын хүгжэлтэдэ һомологдодог мүнгэнэй 15 процент болодог һаа, наймадахи табан жэлдэ энэнь хоёр дахин ургаа, юһэдэхи табан жэлдэ аяар 40 процентдэ хүрэхэ байна. Тиимэ болохолоороо хүдөө ажахыда эрдэм, техникын дэбжэлтэ, аша үрэ ехэтэйгээр үйлэдбэрине эрхилхэ хэрэг үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Юһэдэхи табан жэлдэ хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ 129 миллиард түхэриг мүнгэн һомологдоо гэхэ гү, али һүүлшын хоёр табан жэл соо һомологдоһон мүнгэнтэй адли болоно.

Түсэблэлгын ёһо гурим нарижуулан, капитальна барилгада мүнгэ зүбөөр һомолхо гээшэ, эрдэм, техникын дэбжэлтэ хурдадхаха, нийтын үйлэдбэриин аша үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй сэхэ холбоотой. Мэнэ һаяхан болотор жэл бүри 250—260 мянган барилга бодхоогдохоор хараалагдадаг һэн. Тэдэнэй хахадынь шэнээр эхилэгдэдэг, нүгөөдүүлынь урда жэлнүүдтэ эхилэгдэһэн барилганууд үргэлжэлүүлэгдэдэг байгаа. Тиихэдэ гүрэнэй зүгһөө һомологдоһон мүнгые бутаргаха, эрдэм, техникын дэбжэлтын нөөсэнүүдые муугаар хэрэглэхэ ябадал гарадаг һэн. СССР-эй Госстройн баталһан түсэбэй ёһоор, нэгэ барилга 5—6 жэл соо дүүргэгдэхэ аад, дээрэ хэлэгдэгшэ шалтагаанһаа боложо, 13—15 жэл соо үргэлжэлдэг байна. Ушар тиимэһээ, шэнээр эхилэгдэдэг барилгануудай тоо хороохо, үни эхилһэн барилгаяа нэн түрүүшээр дүүргэхэ хэмжээнүүд хараалагдаа бэлэй. Иимэ хэмжээнэй ашаар 1968 ондо 560 мянган барилга байһанаа 1969 ондо—400, 1970 ондо 300 мянганда хүрэтэрөө үсөөрөө һэн.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта һүүлэй жэлнүүдтэ эрдэм, техникын туйлалтанууд хурдан түргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. Энэниие иимэ тоонууд гэршэлнэ. Ороной национальна олзо доход 6,8 процентээр дээшэлээ. 1971—1972 ондо дунда зэргээр 4,6 процентээр ургаһан байгаа. Тиихэдэ промышленна продукци үйлэдбэрилгэ түсэбэй ёһоор 5,8 процентээр дээшэлхэ ёһотой аад, 4,7 процентээр нэмээ.

Буряадай АССР-эй арадай ажахы мүн лэ хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, юһэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэб 101,5 процент дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур 50—55 миллион түхэригэй продукци худалдагдаа. Эрдэм, техникын дэбжэлтын ашаар иимэ амжалтанууд туйлагдаа гэжэ тэмдэглэхэ ёһотойбди. Юһэдэхи табан жэлэй гурбан жэл соо республикын предприятинуудта 3.321 бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэ тодхогдоо, 98 автоматическа поточно ба конвейерна лини нэбтэрүүлэгдээ.

1974 ондо республикын промышленность урагшатай һайнаар хүгжэхэ байна. Энэ жэлэй эсэстэ манай промышленность 1292 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилхээр хараална.

Буряад оронойлмнай арадай ажахыда эрдэм, техникын дэбжэлтын, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл олон. Манай промышленна предприятинуудта бар хүсэн ехээр хэрэглэгдэһэн зандаа. Ажалай бүтээсэ багашаг байна. Оньһон түхеэрэлгэ муугаар ашаглагдана. Онохойн модоной комбинадта, Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикада, силикатна кирпич хэдэг заводто үйлэдбэриин хүсэнүүд муугаар ашаглагдана.

Гэбэшье Буряадай АССР-эй экономико эршэтэйгээр хүгжэнэ. Ушар тиимэһээ, республикын арадай ажахыда эрдэм, техникын дэбжэлтэ хурдадхаха шэнэ замууд ба арга боломжонууд нээгдэнэ гээшэ.

Б-М. БАЛДАНОВ,
экономикын эрдэмэй кандидат.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

СУДНА БҮТЭЭГШЭДЭЙ ХАРИЛСААН

ПРАГА. ЧССР-эй судна бүтээгшэд ашаанай болон техническэ 33 судна энэ жэлдэ бүтээжэ, Советскэ Союзда эльгээхэ байна. Совет ороной удаан болзорой захилнууд национальна судна бүтээлгын түргэн хүгжэлтын гол эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь болоно.

Һүүлэй 20 жэлэй турша соо 600 элдэб түхэлэй суднанууд ЧССР-тэ бүтээгдэжэ, Советскэ Союзда эльгээгдэһэн байха юм. СЭВ-тэ хабаатай гүрэн. ЧССР-тэ техническэ суднануудые ба «мүрэн-далай» гэдэг түхэлэй ашаанай теплоходуудые бүтээн гаргадаг болохые даалгагдаһан хадань, һүүлэй жэлнүүдтэ иимэ суднанууд илангаяа олоор гадаадада гаргагдадаг болонхой.

Ашаанай болон техническэ суднануудһаа гадна, пассажирска теплоходуудые байгуулдаг болохо дээрэһээ 1976—1980 онууд Комарнын судна бүтээгшэдтэ илангаяа харуюсалгатай байна. Эдэнь ямар суднанууд байхаб гэхэдэ, дэлхэй дээрэ эгээн ехэ гол мүрэнэй пассажирска 10 судна мүн лэ СССР-тэ зорюулагдажа бүтээгдэхэ байна.

КУБЫН АЖАЛШАДАЙ ЭЛҮҮР ЭНХЭ ТУХАЙДА ОРОЛДОЛГО

ГАВАНА. Клинико-хирургическа больница Орьенте провинцида Мансанильо хотын оршондо баригдажа байна. Тэрэнэй гурбан корпус 5 гектар талмай дээрэ нэмжынхэй. Энэ больницада 500 гаран хүн нэгэн доро аргалуулжа шадаха. Энэ хадаа элүүрые хамгаалгын албанай шэнэ барилгануудай нэгэн мүн. Мүнөө үедэ ороной заха газар нютагуудта иимэ барилганууд үргэнөөр хэгдэнэ.

Арадай засагай жэлнүүдтэ 108 больница, поликлиникэ, диспансер болон медицинскэ хангалгын бусад эмхи зурганууд орон дотор нээгдээ. Мүн революциин урда тээхи 1958 онойхитой сасуулбал, провинцинуудта больницын оро дэбдихэрэй тоо хоер дахинаар олошорһон байна. Эдэ медицинскэ шэнэ барилгануудай ехэнхинь революциин урда тээ хүн зоной олоороо үхэдэг байһан хүдөө нютагуудта бодхоогдоно.

Зоной элүүр энхые сахидаг Кубын албан элдэб үбшэнһөө һэргылхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуудаг юм. Үхибүүдые полиомилидһээ һэргылхэ талаар жэл бүри хэгдэдэг тарилганууд хото городто, тэрэшэлэн хүдөө нютагуудташье заншал болонхой. Энээнэй ашаар 1965 онһоо хойшо орон дотор энэ үбшөөр үбдэһэн нэгэшье ушар үзэгдөөгүй.

«ЖЭГҮҮРТЭ» ХАНИ БАРИСААН

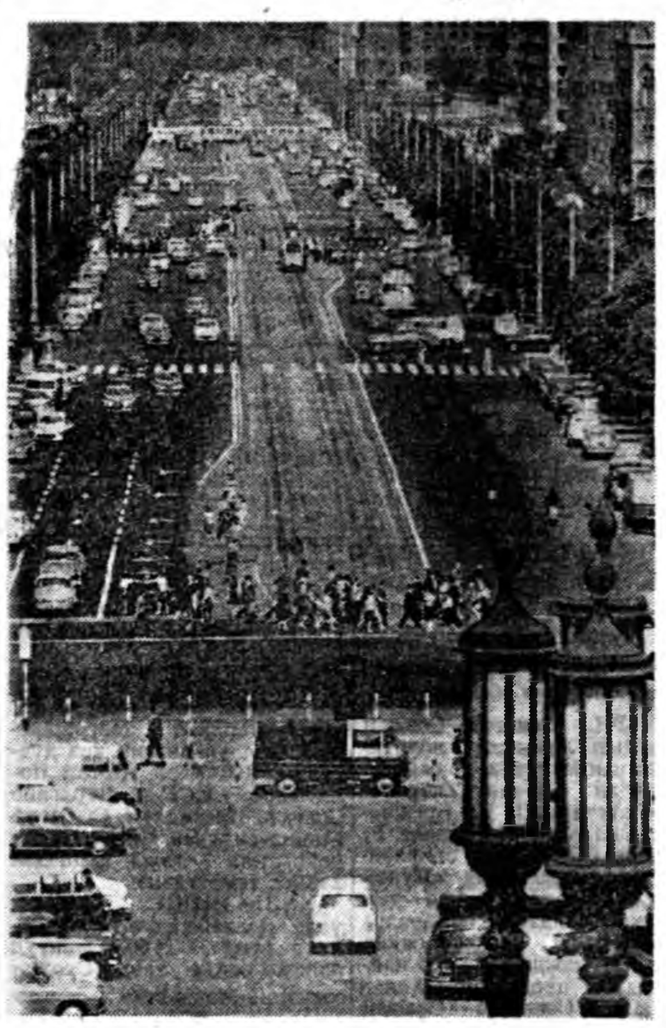
БЕРЛИН. ГДР-эй Интерфлюг» гэһэн һүлдэ тэмдэгтэй гүрэнэй авиакомпаниин олон арбаад агаарай онгосо Берлиндэхи Шенефельд гэдэг Түбэй аэродром дээрэһээ холын замда үдэр бүри мордодог байха юм. Эдэнэрэй олонхинь Москва худар ниидэдэг.

«Интерфлюг» эмхидхэгдэн хүгжэлтын 20 жэлэй түүхэ Советскэ Союзтай, тэрэнэй гражданска авиацитай таһаршагүй холбоотой СССР найдамтай һайн авиационно техникэ ГДР-тэ эльгээһэн, летчигуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэнь туһалһан, дэмжэлгэ үзүүлһэн байгаа, мүнөөшье үзүүлһээр. 1956 ондо Москва Берлин хоерой хоорондохи агаарай замые анха түрүүн ашаглажа эхилһэн «Ил-14» түхэлэй самоледнуудые «Ил-62», «Ту-134» болон «Ту-134 А» түхэлэй түргэнөөр ниидэдэг агаарай онгосонууд һэлгээ.

Мүнөө ГДР-эй гүрэнэй авиакомпани уласхоорондын агаарай харилсаанда һууриya бэхеэр эзэлэнхэй. Дүн хамта 72 мянган километртэ һунаһан гүрэнэй уласхоорондын лининүүд бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы түбинүүд дээгүүр үнгэрнэ. Тиин «Интерфлюгэй» самоледнууд дэлхэйн 25 ороной 40 аэропортдо ходо ходо буужа байдаг.

«Һаналаа нэгэдэлгын лини» хадаа «Интерфлюгэй» уласхоорондын агаарай харилсаанай эгээл ута зам болоно. Тэрэ Берлиниие ДРВ-гэй ниислэл—Ханойтой холбодог юм.

(ТАСС).

МАРШАЛКОВСКО хадаа Варшавын түб гудамжануудай нэгэн болоно. Сэхэ, үргэн, улад зоной, машинануудай хододоо олоороо ябажа байдаг энэ үйлсэ хэдэн олон километртэ зурын һунана.

ТАСС-ай фотохронико.

ГАЙХАМШАГ ойе — хүдөө ажахын нийтэ нэгэн кооперативуудай байгуулагдаһаар 25 жэлэй ойе Чехословакиин таряашад энэ жэлдэ тэмдэглэхэнь. Мүнөө республика соо дүрбэ мянга тухай ЕСХК тоологдоно, тэдэнэр госхозуудтай хамта ЧССР-эй хүдөө ажахын газарай бүхы жасын 91,6 процентые элдүүрилнэ.

Тарян болон мал ажал эрхилдэг ажахынуудай мэдэлдэ 250 мянган трактор, 19 мянган комбайн үгтэнхэй. Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ Чехословакиин тосхоной түхэл шэнжэ үндэһөөрөө хубилаа. Олон зуу мянган гэрнүүд, соелой ордонгууд, һургуули, магазинууд баригдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Оломоуц шадархи Червенка тосхоной үйлсэ. Майн 9-нэй нэрэмжэтэ ЕСХН-гай кооператорнууд эндэ ажаһуудаг.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

Лагерийн бартаагай хажууда намайе гурбан басагад тоггообо. Юундэ ерэһыемни мэдэжэ абахада, тэдэнэр ахалагша пионервожатые хаана олохыемни заажа үгөө» оруулба.

Лагерь руу орохотойгоо хамта баруун гар тээгээ бассейнэй унанай удэшын наранда улаганан байхыень обёорбоб. Саагуурнь ногоон, хүхэ-улаанаар шэрдэгдэһэн гэрнүүд. Эндэ тэндэ үхибүүд наадана.

Светлана Николаевна Лосева Улаан-Үдын 42-дохи дунда һургуулида ахалагша пионервожатаар хүдэлдэг юм. Зунай үедэ эндэ ерэжэ, жэл бүхэндэ ажаллана.

Пионерэй таһалга соо һэрюухэн, саада хананаа тугууд, тугханууд, горн, барабанууд үлгөөтэй харагдана. «Түрэл Буряаднай», «Пионер-геройнууд», «Манай лагерь», «Николай Петров» гэһэн стендүүд ханада хадаатай.

Николай Петровой ажабайдал илангаяа һонирхолтойгоор харуулагданхай. Олон тоото фото-зурагууд. тэрэнэй бага наһыень, залуу наһыень тоб гэмэ эли болгон, хаража байһан хүндэ энэ хүбүүн дүтэ мэтээр һанагдана гү гэжэ багсаахаар.

Багаханшье һаа зохидхон таһалга соо лагерийн түүхын музей эмхидхэгдэнхэй. Эндэ табигдаһан экспонадуудай туһаар хэлэхэ холбооной, автотранспортна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үхибүүдэй амардаг «Спутник» лагерийн түүхэтэ бага зэргээр танилсая...

ГОРНУУД ЗЭДЭЛНЭ

1946 он. Онохой станци шадар лагерь түрүүшынхеэ эмхидхэгдэжэ, зунай үедэ 200-гаад үхибүүд амарба болоо.

Харин мүнөө нэгэ халаан соо 270 гаран хүн амардаг болоо.

Хэлхээ холбооной үйлэнэй хүдэлмэрилэгшэд П. Т. Беломестных, Б. М. Рубин, Н. С. Турлай, М. В. Портнягин, Д. А. Безвиконная, М. В. Киселёв. Е. П. Бананина болон бусад энэ лагерь эмхидхэхэ хэрэгтэ горитой туһа хүргэһэн юм. Хэды хүшэр хүндэ байбашье һаань, лагерин бии болоһон ушар дэмжэрэй һанаа соогоо омогорхожо ябаха хэрэгтэй болоно гэжэ.

1955 онһоо хойшо «Спутник» лагерь Дээдэ-Онгостойдо байрлаатай. Уһанда орохо бассейн, үхибүүдэй байха 6 корпус, столово, пионерэй гэр, медпункт, стадион эндэ бии. Харин тойрожо байгаа-линь үзэсхэлэн һайханиинь гуурһаар бэшэжэ харуулхын аргагүй! Шэнэхэн, хуһан, нарһан ой. Сэсэгүүд. Сэб хүйтэн уһатай, тунгалаг горхон...

Светлана Николаевнатай лагерь соогуур ябанабди. Стадион соо «Турист». «Алые паруса» отрядуудай футболно командануудай уулзалга болоно байба. Хүбүүд һайн наадана даа. 2:2 гэһэн тоотойгоор наадажа байна гээд минии урда ногоон дээрэ һууһан бишыхан хүбүүн үндэлзэн, үндэлзэн нааданай болоно байһан газар тээшэ хараха зуураа хэлэбэ.

Наадан дүүрэхэ дүтэлөө хэбэртэй. «Туристын» футболистнууд яһала шанга доботого хэхэдээ, бүмбэгэ оруулжархиба. Ямараар хүсэлэнгүй гэшэб. Спорт гэшэмэй нимэл ха юм даа.

— Мүнөө лагерьнимай спартакиада болоно байна. Футболһоо гадна, баскетболоор, волейболоор, столой теннисээр, тамаралгаар мүрысөөн болохо, — гээд ахалагша пионервожата намда хөөрэнэ.

Гэбэшье эгээл шухала юумэн хадаа Буряадай комсомолой 50 жэлэй алдарта ойе һайндэрлэхэдэ бэлдэхэл болоно гэжэ лагерин начальник, Улаан-Үдын 42-дохи дунда һургуулиин багша Галина Сергеевна Федулова намда хэлээ һэн.

Тиимэһээ ВЛКСМ-эй XVII съездын делегат, локомотив-вагон заһабарилгын заводой түрүү слесарь Виктор Бычковтой уулзахадаа, үхибүүдэй һонирхолынь гайхалгүй аабза даа. Мүн Буряадай түрүүшын комсомолшуудай нэгэн Н. Е. Левский ерэлсэжэ ха юм.

Виктор Бычков комсомолой XVII съездын хүдэлмэри тухай, Москвада үзэһэн, хараһан һонирхолтой юумэнүүд тухайгаа хөөрөө. Харин Н. Е. Левский Буряадта комсомолой эмхинүүдэй анхан бии боложо эхилһэн тухай хөөрэжэ, эдир шагнагшадаа яһалашье һонирхуулаа.

Удаань уран һайханай концерт табижа, пионернууд, октябрятанар аха нүхэдөө, хүндэтэ айлшадаа баясуулаа. Тиигэжэ лэ түүдэгэй дэргэдэ хонгёо дуугарһан, шог энеэдэн бүри оройхон болотор зэдэлэйһэн.

Юрэнхыдөө, пионерлагерьта амархала ерэһэн үхибүүдэй ажабайдалые һонирхолтой болгохын тулада горитой юумэн хэгдэдэг гэжэ. Зун бүхэндэ Светлана Николаевна, Галина Сергеевна мэтын зон һайн дураараа энэ хүнгэн бэшэ хэрэг бэе дээрээ даажа абна. Тиихэдэ жэлһээ жэлдэ ниисээ зоной тоо олошорһой гэжэ үнэн тухайнь үглөө хүсэхэөр байна.

«Спутнигта» амаржа байһан 278 үхибүүд 7 отряд болгожо хубаарилагданхай. 5-ниинь пионернүүдһээ, хоёрынь октябрятанарһаа бүридэнэ. Халаанай турша ямар хүдэлмэри ябуулхаар түсэблэжэ байһанаарнь һонирхоходомни, Светлана Николаевна:

— Халаанай турша соо үхибүүдые эсээнгүйгөөр, арга боломжоороол ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулха гэжэ түсэблэгдэн гэшэбди. Мүнөө КВН-үүд: уран шүлэгэй, дуунай, хатарай конкурснууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдажа байна. Мүн үхибүүдые түрэһэн үдэрөөрнь амаршалжа, энэ һайхан үдэрые һайндэр болгохын тулада шадал тухаараа оролдохо хойдби. Буряадай комсомолой 50 жэлэй алтан ойе тэмдэглэхэдэ байһан ушар манай хүдэлмэриин гол шагнал болоно — гээд хөөрэнэ.

Наран бури доошолбо. Удангүй гансал хадын орой нарыда гэрэлтүүлэгдэжэ болоодхино.

Бусажа ябахадаа, жэлһээ жэлдэ һонирхолтой ажаллажа байдаг вожатануудые, хүмүүжүүлэгшэдые, техническэ хүдэлмэрилэгшэдые коллектив пионерлагерьнуудай хүдэлмэри улам бүри һайжаруулха хэрэгтэ ямар ехэ нүлөө үзүүлхэ байгаа гэшэб гэжэ бодосхобби. «Спутнигай» жэшээ энээнэй зүйтэй байһыень гэршэлнэ. Юуб гэхэдэ Светлана Николаевна, Галина Сергеевна болон бусадшье зун бүхэндэ энэ ерэжэ хүдэлнэ ха юм. Тиихэдэ гүшаад жэл соо бии боложо һаанаа лагерин нэгэшье зантай мартагданагүй. Энэ аммжалтатай ажалай баһа нэгэ үндэһэниинь гэшэб.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

Хилын саанаһаа

телефон·телеграф·радио

ЭБ НАЙРАМДАЛ БЭХИЖҮҮЛГЫН ЗАМААР

Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гурбадахи уулзалгын, хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые гадаадын хэблэл үргэнөөр тунхаглана. Совет хүтэлбэрилэгшэдэй США-гай Президенттэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд хоёр ороной хоорондохи харилсаае һайжаруулха хэрэгтэ ехэ туһа хүргэхэ, уласхоорондын шахардуу байдал улам һуларуулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ ехэ арга боломжонуудые нээнэ гээд политическэ шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

«Совет-американ хүтэлбэрилэгшэдэй гурбадахи уулзалгын дүнгүүд тухай» гэһэн документые дэлхэйн элдэб оронуудай газетэнүүд тунхаглахадаа, радио болон телевидени дамжуулгануудые хэхэдээ, уулзалгын дүнгүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй мэдээсэлые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Советэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд, Советскэ Союзай делегациин ажал ябуулгые, хөөрэлдөөнүүдэй политическэ үрэ дүнгүүдые бүрин һайшаагаа гэжэ тэмдэглэнэ.

ВАШИНГТОН. «Совет-американ хүтэлбэрилэгшэдэй гурбадахи уулзалгын дүнгүүд тухай». КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй баталһан документтэй американ хэблэл уншагшадаа үргэнөөр танилсуулна. Хүтэлбэрилэгшэдэй энэ уулзалга СССР-эй, США-гай хоорондохи харилсаанай түүхэдэхи шэнэ шата болоно гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэд тоолоно, гээд «Балтимор сан» газетэ бэшэнэ. США-гай Президент Р. Никсонэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хөөрэлдөөнүүдэй үедэ мүнөөнэй гол шухала асуудалнуудаар хэдэ хэдэн ехэ хэлсэнүүдтэ гар табигдаһан байна.

СОФИ. Советскэ Союзай гадаадын ленинскэ политикын илан мандажа байһые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Р. Никсонэй уулзалга элирхэйлэн гэршэлээ гээд «Пулс» бэшэнэ. Уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалга зайлашагүй боложо байна гээд тэрэ тэмдэглэнэ. Эб найрамдалта программа баталан абаһан Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын түүхэтэ удха шанартай байһаниинь уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдалда илангаяа элеэр мэдэрэгдэнэ.

ВАРШАВА. Совет гадаадын политика холын хараатай, бүтэмжэтэй байһаараа шалгарна. Мүнөөнэй уласхоорондын байдалда үнэн зүб, бодото сэгнэлтэ үгэнэ гэжэ ПОРП-ын Центральна Комитедэй газетэ — «Хлопска дрога» бэшэнэ. Уулзалгын, хөөрэлдөөнүүдэй үрэ ехэтэй байхынь тула хоёр тала оролдолго гаргана гээд Совет-американ хөөрэлдөөнүүд элирхэйлэн гэршэлбэ.

Москвада баталагдан абтаһан хэлсээнүүд хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй урда тээхи уулзалгануудай үеэр гар табигдаһан документнүүдэй үргэлжэлэл болоно. Энэнь совет-американ харилсаае саашадань амжалтатайгаар хүгжөөхэ, амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһонуудые бэхижүүлхэ арга олгохо байна.

ДЕЛИ. Шахардуу байдал һуларуулхые СССР ба США-гай эрмэлзэжэ байһыень Москвадахи хөөрэлдөөнүүд гэршэлээ гэжэ «Декан геральд» газетэ бэшэнэ. Уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудаар һанамжануудаа ходо ходо хэлсэжэ байхые хоёр талын шиидхэһэн ушар энээниие гэршэлнэ бшуу.

КАИР. Советскэ Союзай делегациин ажал ябуулгые, совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй политическэ үрэ дүнгүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Советэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет бүрин һайшаагаа гэжэ Египедэй хэблэл тэмдэглэнэ.

ХЕЛЬСИНКИ. Һүүлэй үедэ дэлхэйн политикын талаар эрид хубилалтанууд боложо байна гээд «Суомен сосиалидемократти» газетэ мэдээсэнэ. Хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, шахардуу байдал һуларуулха саг тулажа ерээ гээд тэрэ бэшэнэ.

МЕХИКЭ. Совет-американ хөөрэлдөөнүүд бүхы хүн түрэлтэндэ ехэ удха шанартай байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай Президент Р. Никсонтэй хэһэн уулзалганууд энэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй Секретариадай гэшүүн, Аргентинын элитэ мэдээжэ уран зохёолшо Альфредо Варела мэдүүлээ.

(ТАСС).

ТОБШОХОНООР...

РОСТОК. Балтиин далайн XVII недели эндэ үнгэргэгдэжэ байна. Прибалтика шадарай долоон орон, мүн Норвеги, Исланди тэрээндэ хабаадана. Литвагай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь. СССР-эй Верховно Советэй депутат П. П. Гришкявичус совет делегациие толгойлно.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Х. Зиндерман 9 ороной эб найрамдалай тала баригшадай заншалта хуралдаае нээлгын баяр ёһололдо хабаадаба.

БУДАПЕШТ. Хаалтануудые, автомобилиин харгынуудые бариха, түмэр зам һуулгаха, заводуудые бариха гээшэ Венгридэ зунай барилгын лагерьнуудай 16 жэлэй түүхын шата болоно. Энэ үе соо Венгриин хахад миллион шахуу хүбүүд. басагад арадай ажахыда габшагайгаар ажаллан, удха түгэлдэрөөр, һонирхолтойгоор амарһан байха юм. Дунда һургуулинуудай ба техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай һурагшад, студентнэр ВНР-эй хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ ехэ туһа хүргэһэн байна. Эдэнэр 47 мянган хольд (нэгэ хольд 0,57 гектарай хэмжээнтэй) газар элдүүрилээ.

Байгша ондо Венгриин 27 мянган хүбүүд, басагад барилгын хүдэлмэридэ, ургаса хүряалгада хабаадаха байна.

ЛИССАБОН

Португалиин шэнэ хуулинууд

ТАСС

Орон доторхи экономическа байдал гуримшуулха шэнэ хуулинуудые Португалиин правительство һайшаагаа гээд экономико хүтэлбэрилгын министр Васку Виэйра ди Алмейда эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Энээнэй ашаар ороной экономико хүгжэжэ, арад зоной байдал һайжарха байна.

ПАРИЖ

КОНФЕРЕНЦИ ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭБЭ

ТАСС

Чилиин демокрадуудтай һаналаа нэгэдэгшэдэй ниитэевропын конференци эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Европын оронуудай политическэ, ниитын элдэб эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаа. Европо түбиин оронуудай бүхы шахуу Коммунис партинууд, социалис ба социал-демократическа партинуудай олонхинь, түрүү профсоюзууд, залуушуулай ба студентнэрэй эмхинүүд конференцидэ хабаадаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. М. Машеров (делегациин толгойлогшо), КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн С. Г. Лапин, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн К. С. Симонов гэгшэдһээ бүридэһэн КПСС-эй делегаци, мүн ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай ба СССР-эй залуушуулай эмхинүүдэй комитедэй делегацинууд конференциин хүдэлмэридэ хабаадаба.

Чилиин ехэ бүлэг нэгэдэмэл делегаци энэ конференцидэ ерэһэн байна.

КПСС-эй делегациин толгойлогшо — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. М. Машеровэй үгэ хэлэхэдэнь, конференцидэ хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Чилиин хунтын хорото муухай ябуулгануудые Советскэ Союзай коммунистнууд, бүхы ажалшад эрид буруушаана гэжэ тэрэ хэлээ. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй нёдондо жэлэй октябрь һарада Москвада үнгэргэгдэһэн бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ коммунистнуудай ба бүхы совет арадай үмэнэһөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн иимэ үгэнүүдые үшөө дахин һануулба: «...Чилиин демокрадуудтай, патриодуудтай бүрин һанал нэгэтэй байһанаа мэдүүлнэбди. Иимэ хүшэр бэрхэтэй үедэшье бэеэ дааһан байдалай, демократиин, социальна дэбжэлтын хэрэгэй түлөө тэмсэлдээ эдэнэрэй илажа гараха байһандань батаар этигэнэбди! Ушар юуб гэбэл, бэеэ дааһан байдалай, демократиин, социальна дэбжэлтын хэрэг илагдашагүй, үгы хэгдэхэгүй бшуу! Эдэ үнэтэ юумэнүүдые хамгаалха, эдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ, тэдээндэ тойбо татагшадтай тэмсэхэ, эдэниие усадхан зайсуулха гээшэ дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлтэй таһаршагүй холбоотой».

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай гэшүүн Имре Дьери конференци дээрэ үгэ хэлэбэ. Арадууд нэгэдэхэдээ, империализмын ба хархис хүсэнүүдэй замда дабагдашагүй, хүсэтэ хаалта болодог гэдэ түүхэһээ һайн мэдээжэ. Хархис муухай ябуулгануудаа үргэлжэлүүлгэдэнь Чилиин фашизмда тойбо татажа шадахабди, һаад хэхэ ёһотойбди. Уласхоорондын олониитэ нэгэдэн жагсажа, фашис хунтын гэмтэ ябуулгануудые зогсоохо зэргэтэй.

Чилиин профсоюзуудай түлөөлэгшэ Э. Рохасай үгэ хэлэхэдэнь, сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Манай Эхэ орон дотор бүхы суглаанууд, демонстрацинууд хоригдонхой, профсоюзай олон мянган эдэбхитэд шорон түрмэнүүдтэ хаагданхай, эдэнэй олонхинь хунтын алууршадай һабараар хорлогдон хосорно. Барга харанхы саг манай оронние бүрхөөн хушаад байна. Теэд хашалта харшалалтануудые, хардалга мүрдэлгэнүүдые хэды хээшье һаань, Чилиин арад зоригоо мохохогүйл гэжэ Э. Рохас мэдүүлбэ. Арад зониие даража шадахагүй, хунтада эсэргүү, эрхэ сүлөө ба демократи һэргээхын түлөө тэмсэлээ тэдэнэр үргэлжэлүүлхэ. Чилиин хүдэлмэришэн анги энэ тэмсэлдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байха.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Пауль Вернер үгэ хэлэхэдээ, социалис оронууд Чилиин арадта сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлнэ гэбэ.

Де Голлиин хараа бодол баримталдаг зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй үмэнэһөө Доминик Галле үгэ хэлэбэ. Чилиин патриодуудтай, демокрадуудтай, сэрэгэй хунтын гуримда эсэргүүсэдэг эдэнэй тэмсэлтэй Франциин олониитэ һанал нэгэтэй юм гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Португалиин Компартиин Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн Жозе Магру үгэ хэлэбэ. Фашис хархис хүсэнүүдэй хорото муухай ябуулгануудые Португалиин арад зон һайн мэдэхэ юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Фашис диктатурада эсэргүүгээр арад зоной хэһэн тэмсэлдэ уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын ямар ехэ үүргэ дүүргэдэг байһыень эгээл тэрэ хүшэр бэрхэтэй үедэ ойлгоо һэмди гэбэ.

Эндэ сугларагшад уласхоорондын олониитэдэ хандаһан Хандалгын текст конференциин түгэсхэлэй заседани дээрэ нэгэн һаналтайгаар абаба. Тодорхойлон хэлэбэл, энээн дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

Чили доторхи дайн байлдаа болюулхые, хардалга мүрдэлгэнүүдые, хашалта харшалалга зогсоохые, Арадай нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдые, тэдэнэй тоодо Луис Корваланиие, Клодомиро Альмедые, Фернандо Флорес болон бусадые сүлөөлхые, политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө түрмэнүүдтэ концлагерьнуудта тамалагдан хаагдажа байһан хүнүүдые сүлөөлхэ эрилтэ бидэ, 1974 оной июлиин 6—7-до Европын бүхы нютагуудһаа Парижда сугларагшад табинабди.

Чилидэ профсоюзна, демократическа ба граждан эрхэ сүлөө һэргээхэ эрилтэ табинабди.

Конференциин эрилтэнүүдые бэелүүлхын тула эдэбхитэй ажал ябуулхыень уласхоорондын олониитые уряалнабди.

Хандалгын текст бүхы правительствануудта, уласхоорондын бүхы эмхинүүдтэ хүргэгдэхөөр шиидхэгдээ.

Чилидэ эрхэ сүлөө һэргээхын, сэрэгэй хунтын харата муухай ябуулгануудые зогсоожо, тэрэнэй үүдхэлшэдые сүүдлэхын тула бүхы хэмжээ абаха уряатайгаар конференцидэ хабаадагшад ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхаймда хандаһан байна.

Чилиин социалис партиин генеральна секретарь Карлос Альтамирано конференцидэ хабаадагшадта гүн сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэбэ.

АРИГ СЭБЭРЫЕ САХИГШАД

Спартагай нэрэмжэтэ үйлсын хоёр дабхар сагаан байшанда орожо ерэхэдэ хүнүүд толгойгоошье үргэхэ сүлөөгүй ажаллажа байха. Эдэнэр хэд бэ гэхэдэ, городой санитарно-эпидемиологическа станциин хүдэлмэрилэгшэд гээшэ. Мүнөө эндэ 140 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэрэй хэхэ ажал, дүүргэхэ уялга харюусалгатай юм.

Эдеэ хоол шалгадаг лаборатори. Эндэ эдеэ хоолой дээжэ асарагдажа, тусхай приборнуудай туһаламжаар амта шэмтэнь шалгагдадаг. Витамин гэхэ мэтэ зүйлнүүдээр хэр элбэг бэ гэжэ тодорхойлогдодог.

Ажал дээрэ ариг сэбэрые сахилгын лабораторидо промышленна предприятинуудай байра соохиие шалгажа үзэдэг. Цехүүд соохи агаарай элдэб газаар бузарлагдаһан гү, али утаа уняар, тооһотой байгаа һаань, хүтэлбэрилэгшэдтэнь дары түргэн дуулгагдажа, хэмжээ яаралтай абахыень баадхадаг байна.

Мүн станцида дүрбэн таһаг бии. Эпидемиологическа таһаг гол таһаг гэжэ нэрлэгдэдэг. Городой эмшэлэлгын эмхи зургаануудай байра соохи ариг сэбэр шалгагдаад, үбшэнүүдые сараха тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдадаг. Гадна, таһагай мэргэжэлтэд элдэб үбшэниие уридшалан һэргылхэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Ариг сэбэрые сахилгын таһагай хүдэлмэрилэгшэд илангаяа зунай сагта ехэ хүдэлмэри үнгэргэдэг. Хулганаан, харха болон элдэб хорхой шумуулнуудые үгы хэдэг, хүнүүдэй олоороо ябадаг газарта ариг сэбэрые сахидаг байна.

Проект табидаг эмхи зургаануудтай нягта холбоотойгоор хүдэлдэг таһаг санэпидстанцида бии юм. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд хүнүүдэй үмсэдөө гэр бариха хэрэгые шалгажа байдаг. Гэр байра барихадаа, хүнүүд ариг сэбэрые наринаар сахиха ёһотой бшуу. Тус таһагай түлөөлэгшэд ямар нэгэн байрын ашаглалгада үгтэхэдэ заатагүй байлсаха зэргэтэй юм.

Городой санэпидстанциин хүдэлмэрилэгшэд һургуулинуудта, хүүгэдэй саад, яслинуудта, ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудта ходо ерэжэ, ариг сэбэрые сахилгын хойноһоо хинан хаража, шалгажа байдаг. Хэрбээ дутуу дунданууудай дайралдаа һаань, дары түргэн хэмжээнүүдые абхуулдаг, һалан нобшо хүнүүдтэ яла түлүүлдэг байна.

Иигэжэ санэпидстанциин хүдэлмэрилэгшэд хүүгэдэй саад, яслинуудай, магазинуудай, столовонуудай хүдэлмэри һайжаруулхада, хүдэлдэг хүнүүдэйнь харюусалгые дээшэлүүлхэдэ туһалдаг гээшэ.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: врач бактериолог К. К. Смагина, лаборантка И. И. Прутовая гэгшэд ажалдаа.

Авторай фото.

ФУТБОЛ

ТҮРҮҮШЫН ТАБАНАЙ ТООДО...

СССР-эй «А» классай хоердохи бүлэгтэ наададаг Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зоныг футболистнуудай дунда ээлжээтэ—арбан табадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Июниин 5-да үнгэргэгдэһэн нааданда 18 командын 14-иинь хабаадаһан байна. Эдэнэр сооһоо мүрысөөнэй таблицада һүүлшын һууринуудай нэгые ээлжэ ябаһан Тюмениин «Нефтяник» команда айлшаар ерэһэн Нижний Тагилай «Уралец» командые 3:1 тоотойгоор шүүхэдээ, нэгэ һуури урагшаа дабшаба. Мүн энэ үдэр наадаһан манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд айлшаар ерэһэн Курганай «Зауралец» командые2:0 тоотойгоор шүүгээд табихадаа, хоер һуури урагшаа дабшаһан байна. Тиигэжэ урдань ороод ябаһан «Иртышэй» футболистнуудые хүсэхэдөө, түрүү һуури эзэлээд ябаһан түрүүшын табан командануудай тоодо оролсобо.

Һүүлшын хэдэн наада өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэһэн Томскын «Торпедо» команда бирабагүй. Жэшээнь, Владивостогой «Луч», Петропавловск-Камчатский хотын «Вулкан», Хабаровскын СКА командануудта шүүгдэбэ. СКА-гай футболистнууд талмайн эзэдые 2:3 тоотойгоор шүүһэн байна.

Айлшаар ошоһон бусад командануудһоо Южно-Сахалинск хотын «Сахалин» команда Прокопьевскын «Шахтерые» 1:0 тоотойгоор шүүһэн байна. Тиихэдэ Красноярскын «Автомобилист» эдэнэртэ айлшалһан «Вулкан» командые 1:0 тоотойгоор шүүгээд табихадаа, мүрысөөнэй таблицада гурбан һуури урагшаа дабшаха аргатай болобо.

Мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлээд ябаһан Барнаулай «Динамо» команда өөрынгөө стадион дээрэ Владивостогой «Луч» командатай наадаһан байна. Тиин ерэн минутын туршада наадаһан эдэнэр хэниинь хэнээшье илажа ядашоо ха. Уулзалгань 1:1 тоотойгоор дүүрэжэ, нэжээд очко өөһэд өөһэдтөө бэшүүлбэ. Мүн 0:0 тоотойгоор Эрхүүгэй «Авиатор», Омскын «Иртыш» командануудай уулзалга дүүрэһэн байха юм.

Удаадахи наадан июлиин 13-да үнгэргэгдэхэ. Манай «Сэлэнгэ» энэ үдэр Петропавловск-Камчатский хотын стадион дээрэ «Вулкан» командатай наадаха болонхой.

Манай «Сэлэнгэ» команда Алас-Дурна зүгэй стадионууд дээрэ дүрбэн уулзалга үнгэргэхэ юм. Түрүүшын наадан «Вулкантай», удаадахинь — Хабаровскын СКА-тай июлиин 17-до. Владивостогой «Луч» командатай июлиин 21-дэ. «Сахалинай» футболистнуудтай июлиин 25-да үнгэргэхэ юм. Энээгээр нааданай түрүүшын хахад дүүрэхэ.

«Сэлэнгын» футболистнууд нааданайнгаа хоёрдохи хахадай (энэ нааданууд июлиин 29-һөө эхилхэ) түрүүшын долоон уулзалга өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэ байна.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Динамо» Барнаул	14	9	5	0	26:6	23
«Чкаловец» Н-Сиб.	14	9	3	2	22:10	21
«Амур» Благовещенск	12	6	4	2	17:8	16
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	13	6	4	3	15:9	16
«Иртыш» Омск	15	6	4	5	15:17	16
«Луч» Владивосток	13	6	3	4	23:13	15
«Вулкан» П-Камч-	13	6	2	5	12:10	14
«СКА» Хабаровск	12	5	4	3	20:19	14
«Автомобилист» Красн.	13	6	2	5	13:14	14
«Локомотив» Шэтэ	13	4	5	4	9:8	13
«Зауралец» Курган	15	4	5	6	11:14	13
«Торпедо» Томск	14	5	3	6	13:20	13
«Авиатор» Эрхүү	13	4	3	6	15:20	11
«Сахалин» Ю-Сах.	13	3	4	6	9:15	10
«Шахтер» Прок.	14	2	5	7	8:15	9
«Нефтяник» Тюмень	13	3	3	7	14:22	9
«Уралец» Н. Тагил.	13	2	4	7	11:16	8
«Локомотив» Челяб.	13	1	3	9	8:25	5

СЭЭХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА.

«Орбита». 14.35 — «Кортик» — телевизионно уран һайханай олон серитэй фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. (1-дэхи сери, үнгэтэ). 15.45 — Һүүлэй һонин. — 15.55 — Композитор С. Туликовай дуунууд. 16.25 — «Хүн ба хуули». 16.25 — «Зол жаргалтай байхын түлөө» — телевизионно уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 18.05 — Телевизионно һонин. 18.25 — МНР-эй Арадай революциин илаһан үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга. (буряадаар).

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Түрэл аялганууд» (үнгэтэ). 20.00 — «Партиин замаар, эсэгэнэрэйнгээ харгыгаар» — документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 20.20 — «Жизнь Леонардо да Винчи» — телевизионно уран һайханай олон серитэй фильм (Итали). 1-дэхи сери үнгэтэ. 21.35 — «Монголтой уулзалга» Документальна фильмүүдэй программа. Монголой Арадай революциин Илалтын үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 22.30 — «Элүүр энхэ байлга» — телевизионно журнал.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 22.30 — Балет тухай дамжуулга. 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

УНШАГШАДТА һонирхохол байхат

УЛААН ОДОНОЙ ГЭРЭЛ ТУЯА

Москвагай Кремлиин ба[...]ниннууд дээрэ табан хушуу[...] улаан одод үдэр, һүни илг[...]гүй гэрэл туяагаа хайша ха[...]шань сасаруулжа байдаг. Т[...]бан хушуута улаан одон мүн[...] октябрятануудай үбсүүн, с[...]рэгшын малгай, маршалай ф[...]ражка дээрэ яларан носо[...] ябадаг шуу. Совет Социал[...] Республиканудай Союзай Г[...]рэнэй туг дээрэ балта хаду[...] хоёртой зэргэлээд мүн лэ т[...]бан хушуутай одон яларда[...] байна.

Манай улаан одон — ман[...] арадай илалтын һүлдэ тэмд[...] мүн. Энэ гайхамшагта һүл[...] тэмдэг граждан дайнай эх[...]һэн түрүүшын үдэрнүүдэй н[...]гэндэ мүндэлөө һэн. Совет [...] сагай түлөө тэмсэжэ байһ[...] мартагдашагүй тэрэ үедэ с[...]рэгэй комиссар ябаһан Н. [...] Полянскиин дурадхалаар ш[...]нель болон гимнастеркону[...]дай энгэртэ, удаань Москв[...]гай сэрэгэй округой револ[...]ционно солдадуудай малг[...] фуражка дээрэ табан хушу[...]та улаан одон бии болгого[...]һон түүхэтэй.

«Улаан одон — бүхы Улаа[...] Армиин һүлдэ тэмдэг мү[...] Тиин солдат-красноармеец б[...]хэн энэ һүлдэ тэмдэгээр о[...]горхон баясажа, манай түү[...]хын мүнөөнэй, ерээдүйн алт[...] хуудаһанда тэрэнэй дайша[...]хы, революционно алдар с[...]лые мүнхэлэн, хубсаһанай[...]гаа энгэртэ тэрэниие нэрэ хү[...]дэтэйгөөр зүүжэ ябаха зэрг[...]тэй» гээд 1918 оной сентябр[...] һарада республикын бүх[...] Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй главноко[...] мандалагша И. И. Вацет[...] тусхай приказ гаргахадаа б[...]шээ һэн.

Тэрэ гэһээр 50 гаран ж[...] үнгэрөө. Манай улаан одо[...] Совет Эхэ оронойнгоо эр[...] сүлөөгэй болон бэеэ даа[...] байдалай түлөө агууехэ бай[...]даа һануулан, амгалан с[...]гуудта ажалайнгаа амжал[...] арьбадхалсажа эхилээ бэлэ[...] Совет оронойманай шагналнууд[...] тал адли, дайн байлдаандаш[...] коммунис ажалай габшага[...] фронт дээрэшье табан хушу[...]та улаан одоной гэрэл ту[...] сасаржал байдаг.

«Хүшэн сагай үлгэдэл [...] бүргэдүүдые хүдэлмэришэн[...] таряашанай засагай һүлд[...] тэмдэг — балта хадуур хо[...]роор һэлгэхыетнай хүсэнэйш[...] гэһэн дурадхалтай бэшэ[...] Москвагай хүдэлмэришэд А. Ф[...] Преображенский, Н. А. Кузне[...]цов, А. П. Федотов гэгшэ[...] Арадай Комиссарнуудай С[...]ведтэ бүри 1924 оной июль һа[...]рада эльгээһэн юм...

1935 ондо Коммунис партии[...] Центральна Комитедэй боло[...] Арадай Комиссарнарай Сове[...]дэй шиидхэбэриин ёһоор, Крем[...]лиин башнинуудһаа хүшаа[...] засаг түрын һүлдэ тэмдэг бу[...] салтагүйгөөр абтажа, балт[...] хадуур хоёртой табан хушу[...]та ододоор һэлгэгдээ бэлэ[...] Манай ороной һүлдэ тэмдэг бо[...]лоһон эдэ табан хушуута[...] одод Ураалай шэлын баялш[...] —яларан толоржо байдаг ш[...]луугаар шэмэглэгдэһэн байна[...]

1937 оной сентябриин 29-д[...] Водозводно башни дээрэ р[...]бинаар хэгдэһэн түрүүшын[...] улаан одон толороо бэлэй. Тэ[...]рэнэй удаа гурбан долоон хо[...]ногой үнгэрөөд байхада, Тро[...]ицко башни дээрэ табан одо[...]ной һүүлшын одон табигдаһа[...] түүхэтэй. «Рубинаар хэгдэһэ[...] Кремлиин табан одон Агууех[...] Октябриин социалис револю[...]циин XX жэлэй ойн хүндэлэл[...]дэ табигдаба» гээд шпиль дэ[...]рэнь бэшээтэй байдаг.

Манай улаан одые үнэн хэ[...]рэгэй һүлдэ тэмдэг гэжэ ре[...]волюцида хэлбэришэгүй үнэн[...] солдадууд нэрлэдэг юм.

«Человек и закон» журналһаа абтаба).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан. «Бригадна подряд» гэһэн түрүү бэшэг. «Хони хайшалалгын пунктнуудһаа мэдээсэлнүүд» гэһэн гаршаг доро республикын хони хайшалагшад тухай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһан. «Ажахы бүхэндэ хүлимог тэжээл» гэһэн статья — мэргэжэлтын зүбшэл. Байгал-Амарай түмэр харгын удха шанар тухай.

Гурбадахи хуудаһан. ТАСС-ай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһан. Ирагуу хүгжэмэй жабхаланта илалта.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.